

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 00152

NITSOHN

Chane Safran

Permanent preservation of this book was made possible by

Bella Tillis

in memory of

her parents

FUNDING FOR THE CORE COLLECTION OF YIDDISH LITERATURE
WAS MADE POSSIBLE IN PART BY A GRANT FROM THE
DAVID AND BARBARA B. HIRSCHHORN FOUNDATION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER

AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

חנה סאפראן

ניצחון

חנה סאפראן בוך - קאמיטעט
ניו יארק, 1946

Copyright 1946
by
ANNE SAFRAN ·

Published by
CHANE SAFRAN BOOK COMMITTEE

Room 405
1 Union Sq. W., New York 3, N. Y.

א דיכטערין פון הארץ און אמת

פאָרוואָרט

פון י. ב. ביילין

„רחל וויינט אויף אירע קינדער,
חנה פירט זיי אויף קידוש השם;
מאמעס רייסן איין די הימלען —
זייער אנגסט, אוי גאטעניו, פארנעם!“

אזוי רייסט זיך ארויס פון דער דיכטערישער ברוסט, אַזאַ צאָפּלדיק, האַרץ־פּאַרכאַפּנדיק ליד. איר וועט עס געפינען אין אַט דער זאַמלונג. דאָס זיינען פשוט'ע, פרומע ווערטער. זיי פאָסן זיך אפילו ניט אַרײַן אינ'ם מהות פון אַ קעמפער. איר האָט נאָך מסתמא אַלס קינד געהערט די לעגענדעס וועגן דער „מוטער רחל“ און וועגן „חנה'ן מיט אירע זיבן זין“. איר האָט זיי שוין מסתמא לאַנג אפילו געהאַט פאַרגעסן. אָבער אין דעם איצטיקן מאַמענט און אין דעם מצומצמ'דיקן פּאַעטישן איבער־גוס פון דער דיכטעריין, וועט דער פּערז אויף אייך מאַכן אַ טיפן איינדרוק. אייניקע אַנדערע לידער וועלן אייך אויך רירן, אויב איר זיינט אפילו ניט פונ'ם סענטימענטאַלן סאַרט. זיי וועלן בלייבן ביי אייך אומפאַרגעסלעך. ווי דער גרויסער ענגלישער דיכטער ראַבערט בראַונינג האָט אַמאָל געזאָגט: „ווילסטו, אַז דייע לידער זאָלן ניט פאַרגעסן ווערן? זינג וועגן דעם מענטשלעכן האַרץ.“ כאַטש איך צווייפל צי חנה סאַפּראַן האָט ספּעציעל אַזוי האַרציק געשריבן אירע לידער, כדי מ'זאָל זיי ניט פאַר־געסן. גיכער איז עס פאַרקערט: מיר וועלן ניט פאַרגעסן אירע לידער, ווייל זי האָט זיי אַזוי האַרציק געשריבן.

בכלל אַ האַרציקער מענטש, מיט ווייכע, זינגענדיקע סטרונגעס, מיט אַ געהעריק אויג, מיט אַ פיינעם אינטעלעקט און קולטורעלן הינ־טערגרונט, איז אָבער דאָס האַרציקע אין איר דער סימן מובהק, דער דערקען־צייכן. ווען זי רעדט וועגן דעם פאַרגאַסענעם אומשולדיקן בלוט פון די גריכישע קעמפער אין אַטען, גריכנלאַנד, זאָגט זי —

„עס רופט און עס מאַנט און עס הייליקט דעם מוט —

קײן שפּראַך איז ניט פרעמד מיר, ווען געשריבן מיט בלוט...“
צום שטאַרקסטן איז אונדזער דיכטעריין אין אירע נאַטור־לידער. זי האָט אין זיי אַ ניצוק, אַ פונק, פון דער אַלוועלטלעכער דיכטונג. איר אויג זעטיקט זיך ניט גענוג אָן מיט די וואונדערבאַרע פייזאָשן, מיט די רייכע קאַלירן, צי זי געפינט זיך ביים ים אין פּלאַרידע, צי אין קאַלי־פּאַרניע, צי אין ראַקאָוועי, ניו־יאָרק, שעפט זי אָן פולע לונגען מיט פּרילינג און זון, אירע סענסיטיווע נאַזלעכער אַטעמען טיף איין די ריחות

פון אלערליי בלומען... אבער זי נארט זיך ניט, אונדזער דיכטערין.
באלד כאפט זי זיך אויף צו דער ווירקלעכקייט אויף די ברייטע פעלדער
פון דער וועלט. זי שרייט אויס פארצווייפלט: „א, פרילינג, מיין פרי-
לינג, מען האט דיך פארגוואלטיקט!“ ווייל זי זעט, אַז צוזאַמען מיט די
„ריחות פון יאסמין, אַקאַציע און בעז, עס טראַגט זיך דער ריח פון
פאַדלע און מת...“

חנה סאַפראַן איז אַ טיפֿ־סאַציאַלע דיכטערין. ווי ביי קיטס'ן, איז
„שיינקייט ביי איר אמת“, גערעכטיקייט און גוטס פאַר דער
גרעסטער צאָל. זי איז גרייט צו „פאַרבייטן דאָס קלייד אויף אַ פאַנצער“.
זי איז גרייט זיך צו שלאָגן דערפאַר. און באַטראַכט זי דעם ים אינ'ם
אויפרודער פון צאַרניקע כוואַליעס, קלערט זי גלייך: „ווי לאַנג האָט
דער ים געקליבן זיין צאַרן? ווי לאַנג אים געכאַוועט אין פינצטערע
טיפן? אין שטורעם ער רייניקט דאָס בייז פון די יאַרן, ברעכט בליי
פון דעם הימל און הפקר פון שיפן.“

* * *

די דאָזיקע עטלעכע שורות ווערן געשריבן ניט צוליב קיין שום
אַנדער כּוּנָה, ווי צוליב אַנרעגן דעם לייענער ניט יוצא צו זיין מיט
קויפן דעם בוך אליין, נאַר אויך אים ליינען. פאַעזיע איז ביי אַ סך
מענטשן, וואָס האָבן ניט אַנטוויקלט פאַר איר דעם געהעריגן חוש, ווי
עפעס וועגן וועלכן מ'דאַרף ריידן מיט דרײַ־אַרץ, אַבער מ'איז ניט מחויב
צו לייענען. דער אמת איז, דער ביטערער אמת, אַז מער מענטשן קוֹי פֿן
ביכער פון פאַעזיע, ווי די וואָס לייענען זי. און דאָס איז אַ גרויסער
שאַדן פאַר קולטור בכלל.

ניט לאַנג צוריק איז אַנגעגעבן געוואָרן פון אַ קאַמפּעטענטן אַמע-
ריקאַנער קריטיקער, אַז דער טיראַזש פון די בעסטע ביכער פאַעזיע אין
ענגליש דערגרייכט קוים פינף טויזנט. אין ענגליש! די סאַמע
פאַרשפרייטסטע שפראַך אין דער וועלט! וואָס פאַרמאַגט די סאַמע
פאַרמעגלעכסטע קויפער פון ביכער! זי ווערט געלייענט צום מערסטן
טייל פון פאַעטן גופא, און פון סטודענטן, און אַ היפשער טייל ווערט
אפילו אינאַנצן ניט געלייענט.

איך וויל האַפֿן, אַז דאָס דאָזיקע בוך „נצחון“ וועט געפינען זיין וועג
אין פיל יידישע הייזער און אין הערצער. דער ענגלישער דיכטער
אַלעקסאַנדער סמיט זאָגט אין זיין „דימטהאַרפּ“ — „איך וויל בעסער
מזאָל מיך געדענקען צוליב מיינס אַ ליד, איידער צוליב אַ זיג.“ ליי-
ענענדיק דאָס בוך און איבערלייענענדיק געוויסע לידער, וואָס וועלן
איך באַזונדערס נעמען, וועט איר זיי געדענקען סיי צוליב די לידער
גופא, סיי צוליב זייער נצחונ'דיקן כאַראַקטער.

אַקט. 27, 1945.

1

[צ ח ו]

אלע פלאַנצן ציען זיך צו זונליכט,
און איך מיט זיי.
ווער איך דען נישט, ווי יעדער קערן דערנערט
מיט ברייטער האַנט פון מאַמע-ערד,
און צי זיך אין מיין שטומען דראַנג
צו די הימלען, ווי אַ זאַנג
וואָס דורשט נאָך ליכט און טוי-געטראַנק?

אלע פלאַנצן צעבליען זיך אין פּרילינג,
און איך מיט זיי.
איז דען נישט מיין האַרץ אַ בוים, אַ גרינער,
וואָס האָט דורך לאַנגן ווינטער
איינגעהיט זיין זאַפט,
זיך גבורה און זיין קראַפט,
און בליט נצחוני'דיק איצט אין פולער פּראַכט?

אלע פלאַנצן לעבן איבער שטורעמס,
און איך מיט זיי.
האַבן דען נישט אויף מיין קאַפּ געהאַלט
שווערע, שאַרפע שטיינער,
מיין לייב געשניטן ביז די ביינער,
ווי דער בליץ מיט דונער-גוואַלד
צעלייגט די ביימער און... לאַזט דעם וואַלד?

מיט זינגענדיקע טריט

ערב דער וועלט־מלחמה

א. פּרילינג!

אָזויפיל מאָל האָסטו מיך גענאַרט,
און ווידער גיי איך דיר אַנטקעגן מיט זינגענדיקע טריט;
אָזויפיל מאָל האָט מיין בוים געדאַרט,
דאָך וואונדערלעך־פּריש באַדעקט ער זיך
אויפּסניי מיט העלן צוויט.

און אפשר —

איזו מיין ליבשאַפט צו דיר איצט נאָך שטאַרקער,
ווייל כ'בין איבערלאָדן מיט פיין און שרעק,
ווי ליבשאַפט פון מאַמע צום קינד אירן, קראַנקן,
ווייל אַט און מען נעמט עס פון איר גאַר אַוועק?

איך ווייס —

עס וואָרטן אויף דיר אויך וויסטע טייוואָלים,
מיט האָס און מיט רשעות, מיט בלוטיקע הענט —
זיי וואָרטן אויף ליכטיקע, לויטערע הימלען
צו צערייסן קינדערשע פיס און הענט;
זיי וואָרטן אויף וועלדער צו טוליען האַרמאַטן,
פאַר זונשיין צו צינדן אין זעלנער דעם מוט,
זיי וואָרטן אויף טייכן צו ברעכן דעם אייז־דעק,
ס'זאָל שטורמישער שטראַמען די כוואַליע פון בלוט.

און דאָך —

קאַנען די שוידערס מיין פּרייד נישט באַצווינגען,
מיין אומרו און פּלאַטער, מיין וואונדער אָן צאָל
איבער גרעזל און בלימל און וואַסערל קלאַרער —
איבער ווידער־באַשאַף אויף באַרג און אין טאַל.
היינט מורמלען ווינטלעך מיר לידער וואָס קלינגען,
ווי מעשיות פון קינדהייט, פון אייביקן גליק, —
פאַרווילט זיך גאַר זינגען, זינגען און זינגען,
און שפּאַנען פאַראויס — נישט קוקן צוריק...

א, פּרילינג, מיין פּרילינג!

איך האָב היינט אין פּראָסט דעם פּרילינג דערשפּירט.
דורשטיקע חושים האָבן אין ווינטיקער לופט.
גענישטערט, געשמעקט, און גיריק געטרונקען
דעם באַרוישנדיקן וויין פון בליאיקן דופט,
וואָס שפּאַרט זיך דורך ערדס געפרוירענער שיכט
אַרויפצו צו רחבות, צו זון און צו ליכט.

ס'האַט אַ ווינטל מיט ליבשאַפט געגלעט היינט מיין פנים,
האַב איך פּאַרגעסן אַן שרעק און מלחמה,
צעעפנט די פענצטער, די טירן צעפּראַלט —
ס'האַט אין מיין בלוט זיך דער פּרילינג צעקוואַלט!

ווי דורך כּשוף פּאַרשוואַונדן איז טרויער און לייד:
איך שוועב גאַר אַרום אין אַ ווייס, לופטיק קלייד,
צעלאַז מיינע ווייכע, כּוואַליעדיקע האַר —
— קום, טאַנץ מיט מיר, ווינטל, אין העלן קאַיאָר!

אָוועק ווינטערס שווערקיט, אָוועק איז דער אומעט,
עס שפּרייטן זיך לאַנקעס גלאַטע, ווי סאַמעט.
— לאַמיר טאַנצן און זינגען צום פּרילינג אַ ליד! —
נאַר וואָס טוען גאַר טאַנקען אַט-דאָ אינדערמיט?!

אַט דאַרט, וואו עס בליען מאַגנאָליעס — אַ פּראַכט!
גיט-אויף גאַר אַ פּלאַקער — די ערד גיט אַ קראַך!
און מיט ריחות פון יאַסמין, אַקאַציע און בעז,
עס טראַגט זיך דער ריח פון פּאַדלע און מת...

א זע, מיין קלייד איז פאַרשמירט מיט בלוט,
אין וואונדן דער קערפער, אַש אויף מיין קאָפּ...
דאָס פנים פון שריפות צעברענט און צעקרימט.
מיין פּרילינג-ליד גרויזאַם דערשטיקט און פאַרשטומט...

שטיי איך פון צאַרן און צער איבערוועלטיקט:
אַ, פּרילינג, מיין פּרילינג, מען האָט דיך פאַרגוואַלטיקט!
ווי אַ יונג-פּרוי, אַ ריינע, דיין בליאונג פאַרשניטן,
וויינען איצט דיינע צעטראַמפּלטע בליטן...
ווי געשאַכטענע קינדער פונ'ם מענטשלעכן מין,
זיי מאַנען אַ חשבון, פאַדערן דין!

איז באַהאַלט מיין קלייד און גיב מיר אַ פאַנצער!
פאַרן פּרילינג פון לעבן שלאַגט אַ דור זיך אַ גאַנצער...
איך מוז איצט אין שלאַכטן, מיט גליאַיקן גלויבן —
גיין! מיר'ן נישט לאַזן דעם פּרילינג צעשטויבן!

נייע שטערן

אין די ווייטן, אין די רוימען,
ליכט צעגאָסן איבער זוימען,
פליט אַ נייער דור פון שטערן —
אין בלוט געבאָרן און אין טרערן.

איבער וואַלקנס, העכער, העכער!
ערד פאַרשוואונדן... שפיצן דעכער...
לופט צעוויגט אין ריטם נייעם:
ס'זינגט דער ווינט אין רוימען פרייע...

נייע שטערן איילן, איילן,
ס'איז נאָך ווייט — נאָך מיילן, מיילן...
מאַמע-ערד אין בלוט, אין שטויבן,
וואַרט אויף זיי, וואַרט מיט גלויבן...

שטערן רויטע, גרינע פינקלען,
ס'האַגלען פייער וואַלקן-ווינקלען!
קנאַל און קראַך, פייף און פלאַמען:
שטאַל און מענטש רייסט-אויף צוזאַמען!

ציען צונגען זיך צום הימל,
וועקן שטערן אויף פון דרימל...
נייע שטערן איילן, איילן,
הינטער זיי — רויך פאַר מיילן...

פּרילינג אויף שלאַכטפּעלער

עס בליען שוין בלומען אויף וועגן צעאַקערטע :
צווישן בלימעלעך רויטע, ווי בלוטיקע טראַפּנס,
שטראַלן מאַרגאַריטקעלעך אומשולדיק־ווייסע,
ווי פענדלעך פון שלום נאָך זיגן צעפלאַטערטע.

עס שפּאַרן זיך גראַזן דורך פאַרסמאַליעטער ערד :
מאַגערע, געלע, ווי פאַרמאַרעטע קינדער,
זיי שפּראַצן אַרויס אויף דינינקע פּיסלעך
צווישן רעדער און שטיוול — צווישן מענטשן און פּערד.

עס קוועלן אָן טייכן און פאַרגיסן טראַנשייען —
וואַשן די זעלנער פאַרלייזיקטע לייבער,
הענגען די העמדער אויף שטעכיקע דראַטן,
ווי סטראַשידלעס אין פעלד פאַרן שונאים אַרמייען.

עס בלאַנדזשען אום פייגל, דערקענען נישט דאָס אַרט.
פליען פאַרלאַרן צווישן רוישנדיקע מאַנסטערס,
זוכן, ווי מענטשן, זייערע נעסטן צעשטערטע,
דעם בוים וואָס פּלעגט רופן אין פּרילינג פון יאָר.

עס וואַקסן אויס צווייגן אויף רוקנס פון טאַנקען.
דאַכט זיך : וועלדער אויף פייער־שפייענדיקע בערג
טראַגן זיך ראַטעווען דאָס גרינקייט פון דער ערד
און היילן איר פנים, דאָס וואונדיקע, קראַנקע.

זון־שטראַלן שווענקען שנייאיקע שטראַמען —
צעצינדט זיך אַ בענקשאַפט מיט גליאיקע פאַרבן :
אַ, מער זאָל דער פּרילינג אין רויכן נישט שטאַרבן !
אַ, מער זאָל נישט דאַרבן פון שיינקייט דער זאַמען !

אָ וואַסערל ביים וועג

וואַסערל, דו רוישנדיקס, קרישטאַל-קלאַרער קוואַל,
וואָס מורמלטו מחיה'דיק מיט שטילן וואַסערפאַל?
ברענגסטו גרוסן ווייטע מיר פון טייכן און פון ים,
וואו אייביק ס'רוישט געראַנגל פון קראַפט אַנטקעגן שטראַם?

ציסט דיין קראַפט פון בערג, פון קלאַרן שניי צעגאַנגען,
דאָך ביסטו אין פּרילינג צום גרינעם טאַל דערגאַנגען.
האַבן פעלדער דיר געלאַקט, ווען פייגל נעמען ציען?
צי האַסטו שוין געאַנט, אַז כ'וועל ביים וועג דאָ קניען?

שטיינער שושקען שווייגנדיק... דער מאַך ווערט ווייכער, גרינער.
ביימער-צווייגן בייגן זיך, שפּיגלען זיך אין שימער.
— שטויב פון גאַסן שטאַטישע, פון ווייטע וואַנדער-וועגן,
וואַס-אַפּ, דו ווייכער וואַסערל, ווי ס'וואַשט דער ים די ברעגן.

טרינק אַן פעלדער דורשטיקע, וואו רייפע קערנער יערן.
לאַז אויף מינדסטן גרעזעלע פּינקלען דיינס אַ שטערן.
פאַרביי געצעלטן זעלנערשע שלענגל דורך אַ וועג —
טאַמער לעכצט מיין קינד אַ טרונק — פון מאַרש מיט שווער געפעק?

פרייד גענערט פון שפיצן-בערג שפרודלט אין דיין גאַנג —
אַ, טרינק מיין האַרץ אַן מיט בטחון, גריין-שאַטנדיק געזאַנג!
אויף שריפה-וועג כ'נעם, וואַסערל, דיין ליד פון טייך און ים, —
דאַרט צינדן ברידער העלדישע פלאַמען קעגן פלאַם...

האַרבסט־רעגן

פויל, פויל, פאלט אַ רעגן,
לאַנגזאַם קאַפּעט טראָפּ נאָך טראָפּ ;
גרױ געזאַנג אויף גרױע װעגן
ריטמיש רינט אַראָפּ, אַראָפּ.

פייכט, פייכט, גלאַנצן גאַסן,
שאַטנס טוליען הייזער איין ;
ס'צינדט זיך ליכט דורך שױבן נאַסע,
שטייער שפּיגלען בלאַסן שײן.

לייכט, לייכט, פאַלן בלעטער,
דעקן איין די ערד ביים בוים ;
ס'ציטערט צווייג... דורך טרערן זעט ער
ס'פוילט דער בלאַט — זיין יוגנט־טרוים...

הויל, הויל, רינען רינעס,
שליאַפּ, שליאַפּ, שליאַפּען טריט ;
כ'הער ווי שטיל אויף רעגן־סטרונעס
ס'שפּילט דער האַרבסט זיין אומעט־ליד.

שליטנס אויפן שניי

שליטנס אויפן שניי,
גלעקלעך אין דער נאכט —
בין איך דאָרט געווען?
צי כ'האָב עס אויסגעטראַכט? ...

פראַסט פלאַמט רויט די באַקן,
שקיעה צינדט דעם שניי;
אונדזער שליטן איז דער שנעלסטער —
העט, אַרויס פון ריי!

זילבער-זייד אויף צווייגן
שימערט מיט שאַרפן גלאַנץ,
ס'פליט אַ וואַלד אין שווייגן —
דרייט זיך אין אַ טאַנץ!

גלאַטיק גליטשט זיך שליטן,
פּרעסט אָן רויש דעם שניי;
פּערד צוהיצט אינמיטן —
גאַלאַפּ אין גלאַז-געדריי!

לבנה שווימט אַ קאַלטע,
פאַרגיסט מיט סוד די וועלט;
וויפיל וואונדער וואַרטן
אין ליכט-צעהעלטן פעלד?

וועג בייגט זיך, ווי בויגן,
געפאַרבט אין בלויען שייך, —
דורשטיק טרינקען אויגן,
עס זוכט דיין האַנט אויס מיין ...

עס פלאַצן שיר די לונגען
מיט לופט, מיט פראַסט, מיט גלי!
האַב איך עס הויך געזונגען
אין בליץ-צעבלענדטן פלי?

— קנאַק פון בייטש און קנאַק פון פראַסט —
דער ווינט פאַרכאַפט דעם אַטעם!
צי האַסטו טאַקע מיך געקושט,
צי כ'האַב עס אויסגע'חלומ'ט? ...

ש נ י י

עס האָט זיך אין ווייסן פאַרפּוצט היינט מיין וועלט, —
רופט מיך דער דרויסן, רופט מיך דאָס פעלד!

איך גיי דיר אַנטקעגן, שנייאיקער שפּריי!
אויס טייכן, אויס וועגן — פאַרווישט און פאַרווייט,

ביימער בלויז סטאַרטשען פון וויסקייט אַרויס
מיט בריליאַנטן, קרישטאַלן, ווי עפל די גרויס...

— העי, ליי מיר דיין שליטן, דו יינגל, דו העלד!
אַט פלי איך פאַר'שכור'ט פון באַרג אין דעם פעלד!

און ווידער און ווידער! דער טאָג שטייט נישט לאַנג, —
אַנו, לאַמיר ביידע מיט הילך, מיט געזאַנג

זיך געבן אַ לאַז אין דעם בלענדיקן פּוך! —
עס דעקט אונדז, פאַרדעקט אונדז אַ קלאַרינקער טוך...

טאָ, לאַמיר שוין שפּאַנען, דאָ סקריפּן די טריט, —
אַט לאַז איך זיך טאַנצן צום טאַקט פון דיין ליד!

די פיס זינקען טיף — שניי אַריבער די קני —
עס פלאַמען די באַקן פון דעם בלענד, פון דעם גלי!

אין שאַטן פון אַ פּאַלמע

.1

אין שאַטן פון אַ פּאַלמע,
צופוסנס פון אַ ים,
שטילן כ'וויל דעם אומרו —
ער פאַרצערט מיך ווי אַ פּלאַם.

טרייבן כ'וויל פון אויגן
מאוימ'דיקע בילדער, —
ס'קאַכט-אויף פון זיי מיין בלוט,
שטראַמט אַלץ ווילדער, ווילדער

טרערן לעשן פּלאַמען,
טרייסט איז אין אַ טרער ;
אין מיינע פינקלט גלויבן —
מיין פּאַלקס געפרואווט געווער . .

אינ'ם טראַפן פון אַ כוואַליע
שפילט דער גרויסער ים :
מיט יעדן שלאַג פון האַרצן,
אַ קינד כ'בין פון מיין שטאַם.

כוואַליעס שוים-באַזוימטע
שלאַגן צו צום ברעג —
אין שאַטן פון אַ פּאַלמע
כ'רו אַפּ פון שווערע טעג.

ווינטן מילדע ווייען,
 וויגן צווייגן־פעכער ;
 ס'בלויט דער הימל, ווי אן אויג,
 דורך גרינע פאלמען־דעכער.

רויש פון ים, ווי ריזן־פליגל
 פון ווייט אלץ געענטער קומען —
 זעלנער זינגען לידער —
 כ'הער זיי ברוסטיק ברומען.

„היפ, העפ, לינקס, רעכטס!“
 איך הער די טריט מאַרשירן,
 כ'זע זיי אין די שטויביקע,
 פאַרבלוטטיקטע מונדירן.

ווי זיי לויפן, ווי זיי פאלן,
 און ברעכן דורך די פלאַמען! —
 אַפגעווישט איז שטח
 און גרענעצן און ימ'ען...

וואָס ליג איך דאָ ? וואָס וואַרט איך ?
 ווי וואָג איך גאָר צו רוען ?!
 צווייגן־פעכער בויגן זיך,
 הוידען זיך אין בלויען ...

ב י י ס י ס

נאַכט און פינצטערניש געדיכטע. ערד און הימל
צונויפגעגאַסן, פאַרגליווערט, שטום ;
נאַר ביים ברעג עס ווייסט זיך שפריי צעקאַכטער
און קנוילנדיק צעפאַלט זיך מיט אַ ברום.

די ערד עקשנות'דיק, געדולדיק,
ליגט און וואַרט פאַר מאַרגן-ליכט.
די כוואַליעס רוישן, רוישן, —
שניידן פינצטערניש געדיכט.

זיי רופן מיך מיט בלעזלדיקע פינגער.
(שוואַרץ איז נאַכט אָן שטערן, אָן לבנה...)
איך קום... איך קום... אין פלאַם פון קאַכעדיקן וואונדער,
צינדן שטערן בליציקע — דעם הימל אַ מתנה.

2.

נעם מיך, ים, אין דיינע אַרעמס,
וויג מיך, ווי אַ פיצל קינד,
גלעט מיך מיט דיין פרישן אַטעם,
זינג מיר מילד און לינד אַצינד.

לאַז מיר פון דיין רחבות בויען
אַ בריק צום אורשפרונג פון מיין לעבן:
מיין האַב און גוטס דיר פאַרטרויען —
דאָס אייביק-מענטשלעכע פון שטרעבן.

איך וועל זיך אויף די כוואַליעס ליגן,
פאַרדעקן זיך מיט ווייסן שוים,
פאַרמאַכן ווייך די מידע אויגן,
זיך אָפגעבן דעם סוד פון טרוים...

3

ריטמיש, ריטמיש גלידער לייכטע!
אויף און אָפּ, ווי פלוס פון ים!
איך טוק זיך אונטער, אונטער כוואַליע,
שפיר אויף צונג פון זאַלץ דעם טעם.

זע, ווי ס'שימערט גאַלד פון זונען!
כ'שוים אַריין אין גאַלדן־שטראָם —
אפשר וועל איך דאָ געפינען
פון מיין האַרץ דעם שטילן טרוים?

ווי אַ גאַלדפיש נעם איך בלאַנקען,
אויגן רונד, מיט וואונדער גרויס;
כ'זועל פאַרוואַרפן דאָ מיין אַנקער —
ס'זויגט מיך ים אין ווייכן שויס.

4

ער שרעקט מיך היינט מיט כמורנע ברעמען.
אַש-גרוי זיין פנים, צעאַקערט אין קאַרבן.
אויף וועמען צאָרנט ער, אויף וועמען?
פאַר וועמען גרייט ער דעם פסק, דעם האַרבן?

עס הייבן זיך ווענט פון אַפּגרונטן טיפע,
אַריבער מיין קאָפּ זיי הייבן זיך, שטייגן.
— דערלאַנגט ווער אַ האַנט מיר, אַ ברעט פון אַ שיפל! —
אַריבער דעם רעש, מיר ענטפערט אַ שווייגן...

שטורעם, דו ביזער, לאַז אָפּ אויף אַ וויילע!
ווי קליין איז מיין כח, אַט זינק איך אַרונטער...
אַ הייב און אַ וואַרף גיט צום ברעג מיך אַ כוואַליע —
כ'פאַל-צו צו דעם ברעג אין געלייטערטן וואונדער.

.5

טעג שוין און וואָכן, ווי עס הוֹלִיעט דער שטורעם.
די וואַסערן זידן אין אייז־קאַלטן ים ;
וואַסער־ראַקעטן אין קנויליקן פּורעם
שיסן אַרויף מיט אַ בלו־ווייסן פּלאַם.

פּליסיקע בערג אין וואולקאַנישן צאָרן
שליידערן כּוואַליעס, ווי לאַווע, מיט קראַפט.
דער הימל, ווי בליי, אין כּמאַרע פּאַרפּראָרן —
איך שטיי ביי דעם ברעג און ציטער און גאַף.

ווי לאַנג האַט דער ים געקליבן זיין צאָרן ?
ווי לאַנג אים געכאַוועט אין פינצטערע טיפּן ?
אין שטורעם ער רייניקט דאָס ביז פון די יאַרן,
ברעכט בליי פון דעם הימל און הפּקר פון שיפּן...

.6

פון צווישן די וואַלקנס — אַ זילבערנער שימער.
אַ רונדע לבנה שפּרייט פּערלדיק ליכט ;
מיליאָנען פייער־פּונקען — פּלינקע שווימער,
שפיגלען אָפּ אין כּוואַליע זייער פינקלדיק געזיכט.

רואיק פּליסט דער ים. ער רוט נאָך שטורעם שווערן.
אויסגעגלעט מנוחה־דיק די טיפּע קנייטשן־גריבער.
עס וואָכן איבער אים ווייטע וועלטן־שטערן —
פון זיין טיפּער בעט, ער קוקט זיך מיט זיי איבער.

עס פּליסט דער ים און פּליסט אין אַלע אייביגקייטן.
אַן אַן אָנהויב און אַן אַ סוף איז ריטם פון זיין גאַנג.
און איד, אַ פינטעלע, אַ צאַפּלדיקס, אין רינג פון צייטן,
נעם אַריין אין זיך זיין שיינקייט, זיין אימפעט און זיין קלאַנג.

ס'איז מיין לעבן...

ס'איז מיין לעבן, ווי א שטעג
וואָס שלענגלט זיך אַרויף, אַראָפּ,
דורך אַ וואַלד ;
שניידט דורך ווילדן גראַז אַ וועג
צו פעלדער ברייטע, פאַרגאַסענע מיט גאַלד.

מיין לעבן איז אַ פּרישער קוואַל
וואָס שלאָגט זיך דורך דורך פעלז און שטיין
פון טיפענישן ;
באַהעפט זיך פאַרביק מיט אַ שטראַל
און שפרודלט קרעפטיק אין זיין גיין.

ס'איז מיין לעבן, ווי אַ בליץ
וואָס רייסט זיך אויף פון דראַנג און שטורעם
און פאַרשווינדט ...
ווערט פּלוצלונג פּינצטערניש — אַ ליכט,
קלינגט לאַנג נאָך עכאַ אויף אַ טורעם ...

די אייביגקייט פון לעבן

1.

כ'בין דאָס זעמדל,
דורך וועלכן ס'וואַשט זיך דער ים.
כ'בין דאָס בוימל,
דורך וועלכן ס'ברעכט זיך דער שטורעם.

דורך מיינע אַדערן פליסט דאָס בלוט פון לעבן —
טראַפן נאָך טראַפן,
אָן אַפּשטעל, —
די אייביגקייט פון לעבן.

2.

כוואַליעס יאָגן איבער מיר,
שטורעמס ברעכן דורך מיין טיר —
איך בלייב גאַנץ.
ווי דאָס זעמדל,
ווי דאָס בוימל.

אָן אויסטערלישע פּלאַנץ,
אַ צאָפּלדיקער פּויגל, —
מיין פּולסירנדיק האַרץ.
ווי אַ צעפּלאַטערטער זעגל
אויף ווינטיקע וועגן:
אַט שרומפט עס,
אַט שפּאַרט עס
די ווינטן אַנטקעגן!

3.

פּרייד פון באַזינגען,
פּרייד פון באַצוינגען, —
מעכטיקע שטראַמען —
אַרויפּצו, אַרויף!

ס'קאנען יסורים
ניט האלטן מ'ך, צאמען, —
כ'שטארק זיך אַריבער,
אַריבער מיין גוף!
!

4.

כ'בין אי דאָס זעמדל,
אי דער ים ;
כ'בין אי דאָס בוימל,
אי דער שטורעם.
כ'בין אין האַרץ פון דער וועלט.

וויבריר איך, ווי אַ סטרונע,
דין און שאַרף,
פון מינדסטן באַריר
אויף צויבערדיקער האַרף.
כ'ציטער-אויף פון מינדסטן שאַרף,
און שפיר דעם ריטם אין מיין מאַרד
פון לויפן, יאָגן, טרייבן —
בייטשן אויף מיין צאַרטן גוף!
ס'שניידט זיך איין אין לייב די רוט
און כ'גיס זיך אָפּ מיט וואַרעם בלוט...

5.

פלאַמט-אויף מיין צאַרן, ווי אַ פלאַקער,
גליט אָן, ווי שטאַל, מאַרד און הענט —
ברען איך אין דעם ריינעם פייער,
ברען און ברען
און ווער נישט פאַרברענט.

6.

אין מיינע אַדערן פליסט דאָס בלוט פון לעבן.
טראַפן נאָך טראַפן,
אַן אַפּשטעל —
דער המשך פון לעבן —
די אייביגקייט פון לעבן.

פייף פון באַנען

כ׳האַב ליב דעם פייף פון באַנען
וואָס שניידט דעם שלאָף פון נאַכט —
כווייס נישט וואוהיין, פונדאָנען,
נאַר ס׳רייצט דער ווייטער שליאַך ...

ווען שטילקייט שפרייט די שטאַט
און דעקט זי, ווי אַ נעפל:
עס שלאָפט דאָס הויז, דער סלופ, דער דראָני,
אויף בוים דער בלאַט, דער עפל,

און זאַט מיט זאַרג און מי פון טאַג,
אין שויס פון נאַכט פאַרוויגט,
ס׳גיט מענטש אין חלום זיך אַ יאַג
צום אויסגעבענקטן גליק —

טראַגט זיך דורך פייף פון באַנען,
ווי רוף פון ווייטן שליאַך —
כ׳פרעג נישט וואוהיין, פונדאָנען,
כ׳פלי מיט — ווי כ׳וואַלט זיין וואָך ...

פ ר י ל י נ ג

יעדן פּרילינג, איך ווער אויפסניי געבאַרן,
ווי דער בעז וואָס בליט יאַר־אייך, יאַר־אויס אויף בוים ;
וואונדער קינדערשן דורך יאַרן נישט פאַרלאָרן —
פון אונטער ווינטער־אַש עס שפּראַצט דער יונגער טרוים.

פולער ווערן מיינע גלידער, זאַטער ;
אַנגעגאַסן, ווי די רויז, מיט האַניק־זאַפט ;
אַרעמס מיינע ווערן רונדער, גלאַטער,
ווי צווייגן גרינע אַנגעפילט מיט קראַפט.

ס'וועקט דער מאַרגן מיך אין העלן וואונדער —
ביי מיין פענצטער, אַ פויגל האַט אַ נעסט פאַרלייגט ;
זינגען מיר אַ ליד שוין נישט באַזונדער —
זינגט דורך אונדז דאָס ליד פון פּרילינגדיקער פּרייד.

ס'שמעקט דער טאָג מיט לאַנקעס ווייטע, גרינע ;
ווינטן ברענגען מיר אַקאַציעס זיסן גלעט ;
שטיינער, מויערן צעגייען און צערינען,
אַ שכור'ע, איך שעפּ די לופט און שעפּ.

פּרילינג־נאַכט איז כּשוף און פאַרבלענדונג...
איך וואַנדער אום און קלייב דעם קאַרשן־צווייט.
ליכט און שאַטן אויף די צווייגן הענגען,
בענקשאַפט זינגט אין מיינע ווייכע טרייט.

זינגט מיר אַ ליד

זינגט מיר אַ ליד פון באַרג־שפיצן הויכע,
וואו שניי קוקט פון אייביק צו וואַלקנס אַראָפּ,
וואו זון־בלענד שטראַלט לויטער פאַר דעם וואָס איז זוכה
פון באַרג־שפיץ, דעם העכסטן, צו גרייכן דעם קאַפּ.

כ'ווייס פון לאַנג שוין דעם שוידער פון שטאַק־שוואַרצע תהומ'ען,
וואו שטילקייט שרייט שפיציק, שטעכט שאַרבן מיט שרעק;
מוז איך גרונטעווען טיפער, די פינצטערניש צוימען,
און צום באַרג־שפיץ, דעם העכסטן, פאַרלייגן אַ וועג.

זינגט מיר אַ ליד פון ימ'ען צעברויזטע,
וואו כוואַליע שלאַגט אייביק דעם זאַמדיקן ברעג;
וואו אומרו פליסט ריטמיש און ראַשיק־צערוישטע
עס שווימען דאָס גאַלד און דאָס זילבער פון טעג.

כ'ווייס פון לאַנג שוין דעם גליווער פון קוואַלן פאַרשטאַפטע,
פאַרטריקנט, פאַרזונקען אין ערדישער ראָם;
וועל איך גראַבן אַליץ טיפער, דעם שימל אַ הייב טאָן,
און ריטשקעלעך־שטראַמען פאַרציען צום ים.

זינגט מיר אַ ליד פון פעלקער באַפרייטע,
פונ'ם זיגרייכן מאַרש צו פרידן און גליק,
ווען חלום ווערט וואַר און ס'חלומ'ט מענטש ווייטער
פון ערד ביז די הימלען צו בויען אַ בריק.

כ'ווייס פון לאַנג שוין דעם גרויל פון גלידער געשמידטע,
פונ'ם גרויזאַמען ראַנגל — דעם פיין און דעם מוט, —
טראַג איך מיין לעבן אין קאַמפן צעגליטע
צושטייער דעם מאַרגן וואָס זינגט אין מיין בלוט.

2

מ א מ ע ס

רחל וויינט אויף אירע קינדער.
חנה פירט זיי אויף קדוש-השם.
מאמעס דייסן-איין די הימלען —
זייער אַנגסט, אוי, גאַטעניו, פאַרנעם!

מאמעס טרערן — אוי, ווי זיי רינען
שוין טויזנטער יאָרן אויף בלוטיקע פעלדער...
נאָר רחל וויינט אויף טעכטער און זין
געקוילעט אין קעלערס, אין געטאָס, אין וועלדער.

און חנה, די שטאַרקע — זי לאָזט נישט קיין טרער.
איר פנים צעאָקערט פון פיין און יסורים,
נאָר זיבן מאָל שטאַרבן איז נישט אַזוי שווער,
ווי לאָזן זיך שמידן אין שקלאַפּישן פּורעם.

רחל, זי קלאַגט אַלץ, וויל טרייסטוואָרט נישט הערן —
צו גרויס איז דער חורבן! צו שווער איז דער יאָך!
זי וויל די ערד און די הימלען באַשווערן
נקמה צו נעמען פאַר ביטערן בראַך.

נאָר חנה איז רואיק. זי איז גרייט פאַר דעם פּיינט.
בלוט פון איר בלוט פליסט אין טויטלעכע שלאַכטן.
זי באַגלייט אירע קינדער נאָכט-אויס און נאָכט-איין
און גרייט זיך צום טאָג — אויפן שייד-וועג פון שליאַכן.

וויג-ליד — 1942

שלאַף מיין קינד, שלאַף, ליו-ליו,
טאָג אַוועק — נאַכט פאַלט צו.
זאַל די נאַכט אונדז ברענגען רו...
אַי ליו-ליו, ליו-ליו, ליו-ליו.

טיר און פענצטער פעסט פאַרמאַכט :
ס'זאַל נישט פאַלן קיין פאַרדאַכט,
ס'זאַל קיין ליכט נישט ווייזן וועג
די מחבלים אויף געיעג...

שלאַף מיין לעבן, שלאַף ליו-ליו.
צו סירענעס געוואוינ זיך צו.
כ'דעק דיך איין און זינג דיר : ליו,
אַי ליו-ליו, ליו-ליו, ליו-ליו.

אויף הוילער ערד, אָן אַ דאָך,
ס'וואַלגען קינדער זיך אַ סך ;
אָן אַ היים, אין פּראָסט און זוינט —
ס'איז די מאַמעס וויי און ווינד...

שלאַף מיין מלאכיל, מיין שיינס.
ס'איז דיין פנים פול מיט חן.
ס'איז דיין טאַטע שטאַלץ מיט דיר,
ווי איך בין שטאַלץ מיט זיין מונדיר.

ס'שטייט דיין טאַטע איצט אויף וואַך
פאַר דער רו פון אונדזער נאַכט ;
פאַר אַ וועלט, וואו זאַרגלאַז, פריי,
וואַקסן קינדער אויפדאַסניי.

שלאַף מיין פּיצל, שלאַף, נישט וויין.
פאַ וועט קומען גיך אַהיים,
ברענגען אונדז מתנות פיל,
שלאַף מיין קינד, שלאַף, זיי שטיל...

וועט ליכט פאַרפלייצן אויך דיין וויג,
מוזיק וועט שפילן מאַרש פון זיג,
ס'וועלן טאַנצן קינד און קייט —
אוי, וועט זיין ביי אונדז אַ פרייד!

אַי, ליו-ליו, ליו-ליו, ליו-ליו.
ס'רענע שטיל... ס'טאַגט שוין גראַ...
מאַמעס אויגן פאַלן צו...
שלאַף מיין פּיצל, שלאַף, ליו-ליו.

גיי, קינד מיינס

מיינ זון, בערנארדן, גשוידמעט.

איך וויל פון א האַרץ־קלאַפּ אַ ליד היינט באַשאַפן,
נאָר ס'ציטערט און ס'וואַרפט זיך די פען אין מיינ האַנט ;
כ'וויל זינגען מיינ קינד פון אַ זיכערן האַפן,
נאָר ס'פלאַקערט די ערד מיט אַ העלישן בראַנד.

איך וואַלט אים געזונגען דאָס ליד פון דעם וויגל,
נאָר כ'שעם זיך — עס רינט אַ טרער אויף מיינ באַק...
ער טראַגט זיינע פּרילינגס, די אַכצן, ווי פּליגל,
נאָר שווער הענגט פון פּלייצע דער זעלנערשער פּאַק.

ער איז, ווי די ביימער, די שלאַנקע, געוואַקסן,
גע'כשוּפ'ט מיט פאַרבן, געצייכנט, געמאַלן ;
דורך זוניקע טעג, דורך ווינטן און שלאַקסן,
מיט קרייד זיך געראַנגלט, מיט שיינקייט געקוואַלן.

איך וואַלט אים געזונגען פון פעלדער מיט זאַנגען,
נאָר ס'יאַגן איצט טעג אין אַ ווילדן געיעג ;
איך וואַלט אים דעם הימל, די שטערן דערלאַנגען,
נאָר ס'ציט זיך איצט ווייט און בלוטיק דער וועג...

די אויגן, ווי מיינע, מיט אומרו באַהאַנגען —
דעם פענזל פאַרביטן אויף ביקס איבערנאַכט ;
„מיט ביקס קאָן מען שלאַגן, איז מאַרש און געגאַנגען !
כ'זועל שיקן דיר, מאַמע, אַ בריוו שוין פון שלאַכט !“

איך וואָלט אים פון בלוטיקן מעסער באַהאַלטן,
נאָר טיף ברענט אין לייב די נאַצישע וואונד...
עס מאַנען פאַרפייניקטע קדושים געשטאַלטן,
עס מאַנען די פעלקער אין הייליקן בונד.

איך האָב אים דעם פאַק אויף די פליצעס פאַרבונדן,
נאָך איינמאַל צום ברוסט, צום האַרץ צוגעדריקט :
„גיי, קינד מיינס, גיי לעבן, גיי מיר געזונט שוין,
מיט זיג אויף דיין פנים צו מיר קום צוריק !

איך לאָז אין דיין צימער דעם לייוונט, דעם בונטן,
ער איז נישט פאַרענדיקט, ער וואַרט אויף דיין האַנט...
אַ, זאָל מיר באַשערט זיין דיך זען אַ געזונטן
אויף לייוונט באַזינגען דעם זיג פון דיין לאַנד !

דו טראַגסט, ווי אַ העלד, אויף די וועגן פון שטורעם,
דיין גורל, דיין חוב פון אַמעריקאַנער און איד.
איך וויל דיר היינט געבן מיין האַרץ און מיין אַרעם —
נעם זיי מיט דיר אין מיין ציטערדיק ליד.

א בריוו פון מיין זון

א בריוו פון מיין זון פון דער ווייט אַנגעפלוויגן
צו דערפרייען מיין האַרץ, דערקוויקן מיינע אויגן.
ווי אַ דורשטיקער פּאַלט צו צום קוואַלכל ביים וועג,
איך טרינק פון די שורות — לעש מדבר פון טעג...

דער בריוו איז צו מיר מיט ליבשאַפט געפלוויגן:
אים האַבן באַוואַכט די ליכטיקסטע אויגן;
אים האַבן באַשיצט אין שטאַלענע שיפן,
העלדן וואָס שאַפן לעגענדעס און מיפן...

זיי האַבן די ימ'ען, די טיפע, געשפּאַלטן,
דורך שטורמישע כוואַליעס זיין אַטעם דערהאַלטן;
פון טויזנט געפּאַרן פּאַרהיט זיין געשטאַלט —
די האַנטשריפט ווי זונליכט, מיך וואַרעמט און שטראַלט.

איך האַב שוין דעם בריוו אַ מאַל צענדליק געלייענט:
פאַר פרייד און פאַר צער אי געלאַכט, אי געוויינט...
ער שמעקט נאָך מיט ים, מיט זאַלץ-שפּריי און ווינט —
אַ דאַנק אייך פאַר ברענגען דעם בריוו פון מיין קינד!

מ א מ ע

.1

מאָמע, דו האָסט אונדז געכאָוועט,
דיין בלוט און דיין האַרץ אונדז געגעבן,
געבענטשט אונדז מיט ברכות פון אבות,
געצונדן דאָס ליכט פון דעם לעבן.

מאָמע, דו האָסט אונדז געצערטלט,
מיט זונשיין געבאָדן די גלידער,
געהיט אונדז פון ווינטן און קעלטן,
געזונגען אונדז האַרציקע לידער.

מאָמע, דו האָסט אונדז געלערנט
די שיינקייט פון אמת צו טראָגן —
הייבן מיר היינט דאָס געווער אויף
דעם שונא פון לעבן צו שלאָגן.

.2

אויב אַ קויל וועט אַ קינד דיינס פאַרוואונדן,
דו, מאָמע, וועסט שטיין ביי זיין זייט;
מיט ליבשאַפט אים היילן די וואונדן
און זינגען פון גליקלעכער צייט.

פון צייט, וואָס מיט גאַלדענע ליכטער,
זי קומט צו באַפרייען דעם מענטש —
דו, מאָמע, דו אייביקער דיכטער!
דו טרוימסט מיט די מאַמעשע הענט ...

און אויב פאַלן, ס'וועט וועמען באַשערט זיין,
דו, מאָמע, וועסט רופן אין קריג.
וועט גרינגער אים דעמאָלט די ערד זיין —
ער וועט הערן דיין נקמה'דיק ליד.

נאָר מערסטע וועלן זיגרייכע קומען.
ס'וועלן שפּילן אַרקעסטערס מוזיק,
און מאַמעס געצירטע אין בלומען
וועלן טאַנצן אין גאַסן פאַר גליק.

אונדזערע קינדער

אונדזערע קינדער — אמעריקעס זין,
שלאַנק זיך צעוואַקסן — בויגעוודיק, דין,
פון פאַרם און פאַבריק, פון דאָרף און פון שטאָט,
מאַרשירן צום פראַנט מיט שטאַלצקייט אין טראָט.

אונדזערע קינדער — די בליאונג פון פאַלק,
מיט מוסקלען ווי אייזן, און קערפערס ווי שטאַל,
מיט ליכט אין די אויגן און געזאַנג אין די גלידער,
זיי האָבן דערהערט איצט אַ יאָמער פון ברידער.

אונדזערע קינדער פון טאַנץ און פון שפּיל,
פון געוועט און פאַרמעסט און האַפּנונגען פיל,
דערהויבן צו העלדן אויף וועגן פון שטורעם,
אין פייער פון קאַמפּן זיי ווערן געפורעמט.

אונדזערע קינדער — ס'שוואַרצאַפּל פון אויג,
געקעכלט, געהיט יעדן ריר, יעדן בויג, —
מיר גיבן אונדזער לאַנד אַוועק אונדזער בלוט
מיט טרערלאָזע אויגן, מיט פעסטקייט און מוט.

ליד פון אַ כלה

פויגל פאַר מיין פענצטער,
צוויטשערסט: צויר, צויר, צויר.
אוי, ס'איז איצט מיין שענסטער
אַזוי ווייט פון מיר ...

איך האָב זיין אָרט פאַרנומען
ביים ראָד אין דער פאַבריק;
אין רויש פונ'ם רעדער־זשומען
היט איך אונדזער גליק ...

פויגל-פליגל פלאַטער!
פלי דורך וואַלקנס ווייט!
זעסטו וואו מיין ליבסטן,
זאָג אים — כ'בלייב אים טריי.

זאָג אים: כ'וועל זיין מוטיק
ווי ער איז אינ'ם קריג;
מעג קאַמף זיין לאַנג און בלוטיק,
וועט האַנט נישט ווערן מיד.

פויגל מיינער, טרייער,
טראָג אים מיין געזאַנג,
ס'זאָל זיין בליק זיין פרייער,
ווען ער טרייבט זיין טאַנק.

דערצייל אים: ס'בליט דאָס בעז שוין,
דער קאַרשן־בוים, די רויוז, —
איך האָב פאַרפלאַנצט פיל בלומען
ביים גאַניקל פון הויז.

פויגל-פליגל פלאַטער!
פלי דורך פייער, שטאַל!
מיין קוש אויף דינע פליגל,
מיין אַטעם אין דיין קול ...

אין דער נאַכט פון ניי־יאָר

לאַמיר פייערן ניי־יאָר, אויך היי־יאָר, מײן פריינט.
געדענק, ס'איז די נאַכט פון מוזיק און פון ווײן,
פון ליכט און פון ליד, פון לוסטיקן טאַנץ, —
אַ, לאַמיר היינט זינגען אַ פריילעך געזאַנג!
קוש מיך געליבטער! עס רוקט זיך דער ווייזער,
אַ יאָר גייט אַוועק, אַ שרעקלעכער, בייזער...

— — — — —
טונקל אינדרויסן?
די גאַסן פאַרשוואַרצט?
וואו ביסטו עס אויסן,
וואו ביסטו מיין האַרץ?

אויף שטורמישע כוואַליעס,
אין דזשאַנגלס, אין וועלדער,
צי ביסטו אין אויסטראַליע?
אויף אַפריקע - פעלדער?

אפשר גאָר שטייסטו אין קאַלטער אַלאַסקע,
אין פראַסטיקער, אייזיקער נאַכט אויף דער וואַך?
טראַכסט פון דיין היים, פון אַ צערטלעכער אַאַסקע,
פון אַ וואַרעמען ווינקל, אַ פריינטלעכער טיר, —
בענקסט נאָך דיין מאַמען און — אפשר נאָך מיר? ...

ס'קאָן זײן: עס גייט איצט מיט היץ אָן די שלאַכט,
צעפאַסמעט מיט בליצן איז דאָרטן די נאַכט,
נאָר אין פיף פון שראַפנעלן, אין בליץ פון ראַקעטן,
דערזעסטו זיך — ניי־יאָר — מיט מיר אין מאַנהעטן? ...

אַט באַלד וועט שוין שלאָגן די מיטננאַכט שעה.
באַלד קומט אָן דאָס נייע, גורל'פולע יאָר.
איך הער שוין דאָס הודען, פון פייפלעך דאָס בלאָזן,
דאָך איך וועל די רושיקע גאַסן פאַרלאָזן...

— אויף פליגל פון בענקשאַפט כּוועל פליען צו דיר —
וועסט שפירן מיין אַטעם, מיין הייסן באַריר...
כּוועל היינט נישט טרינקען קיין בעכער מיט וויין,
דיר קושן די ליפן, וואו דו זאָלסט נישט זיין...
— כּוועל היינט נישט טאַנצן ביז העלן קאַיאָר —
כּוועל מיט דיר אויפן שלאַכטפעלד באַגעגענען דעם יאָר.

ווי זיס דער נצחון

א בריוו צו א געליבטן אין דער ארמיי.

טייערער :

ווען וועסט קומען צוריק אהיים,
וועל איך טאנצן פאר דיר דעם טאנץ פון די זונען —
אין ליכט וועל איך שוועבן, אין זוניקער פראכט ;
דאס ליכט וועסטו פאר מיר האבן געוואונען
דורך פינצטערע נעכט, אין טויטלעכער שלאכט.

ליבסטער :

ווען וועסט קומען צוריק אהיים,
וועל איך זינגען פאר דיר דאס ליד פון די לידער,
דאס ליד פון ליבע, וואס איז שטארקער פון האס.
ס'וועט זינגען דורך מיינע צאפלידיקע גלידער,
דורך ליפן — דורשטיק און אויגן — נאס ...
און אזו דו וועסט מיך א הייב טאן אינמיטן דער גאס,
וועט מיין קול זיך פארגיין אין א הארציקער תפילה :
— „מיט, דיר, מיט דיר, אין שעה'ן, אין שטילע ;
מיט דיר אין טעג פון בוי און בטחון“ —
אין דינע ארעמס, די שטארקע,
ווי זיס וועט זיין דער נצחון !

איך העלף דיר געווינען די שלאכט

געווידמעט די פרויען־אַרמיען.

מיין געליבטער פאַרמאַגט אַ פאַר ליכטיקע אויגן,
איז ער אַ פליער — אַ כוואַט!
און מיך האָט מיין מאַמע פון קליינווייז דערצויגן
צו זיין צווישן יאַטן — אַ יאַט...

אַוועק איז מיין ליבסטער שלאָגן דעם שונא —
אַ מעכטיקער אַדלער מיט זילבערנע פליגל —
וועל איך דאָך נישט זעצן זיך קלאָגן און וויינען,
נישט דאָס האָט מיך מאַמע געלערנט ביים וויגל.

זי האָט מיר דערציילט פון העלדישע פרויען,
וואָר און לעגענדע פון אונדזער אַמאַל —
שליס איך זיך אָן אָן די פרויען־אַרמיען,
אויך היינט זיינען נויטיק נערוון, ווי שטאַל.

שלאָגן איצט שעה'ן, ווי שוימיקע כוואַליעס,
מיט אימפעט, מיט אויפברויז, מיט קראַפט!
— אַ האַרציקער, ליבער, דורך טויזנטער מיילן
איך העלף דיר געווינען די שלאכט!

מיין געליבטער פאַרמאַגט אַ פאַר ליכטיקע אויגן,
איז ער אַ פליער — אַ כוואַט!
און מיך האָט מיין מאַמע פון קליינווייז דערצויגן
צו זיין צווישן יאַטן — אַ יאַט.

ב ע נ ק ש א פ ט

פארנאכט איז בענקשאפט אָנגעקומען
מיט פליגל אומזעבארע, בלויע.
דעם אויבנאָן אין האַרץ פאַרנומען,
וואו סינאָגט שוין לאַנג אַ וואונד, אַ רויע.

און האָט זי דאָרטן זיך באַזעצט,
האָט זי אַ געוועב גענומען שפינען,
מיט בלוט פון האַרצן דורכגענעצט,
אַזוי — אַ נאַכט לאַנג — ביז באַגינען.

נאָר ווען דער מאָרגן האָט גענומען שטראַלן
מיט פּורפּור־רויט און גרינע הימלען,
אין טוי געוויקלט, ווי אין שאַלן,
האָט זי זיס גענומען דרימלען.

דרימלט זי... און אַ הייטל, ווי אַ חלום,
פאַרציט רחמנות'דיק די וואונד, די רויע...
ביז דער טאָג מיט זיינע ראַשיקע טייוואַליים
רייסט אויף פון שלאָף די פליגל אירע, בלויע.

ל י ב ש א פ ט

מיין ליבשאַפט פאַר דיר איז געוועבט פון אַ שטאַף,
וואָס ווערט קיינמאָל נישט אַלט, נישט צעריסן;
זי הילט מיך אַרום, ווען איך וואַך, ווען איך שלאָף —
איך שוועב אין אַ חלום, אַ זיסן.

דיין ליבשאַפט פאַר מיר איז אַ שטראַמיקער קוואַל,
פון וועלכן איך טרינק און איך טרינק;
איך בין אַזוי מיידלש צעפלאַמט און צעשטראַלט —
דיין ליבשאַפט, זי זינגט אין מיר, זינגט.

און וואו נאָר איך גיי און וואו נאָר איך שפּאַן,
דעם פאַדעם פון ליבשאַפט איך וויקל;
עס פלייצט אַרום מיר די ליבשאַפט פון מאָן,
איך שעפּ פולע עמערס און כ'שכּור.

3

רויטהוויטיקע שוועסטער

צו אַ נאַוואָהא אינדיאַנערין.

דו שטייסט זיך פאַרפּוצט אין פאַרביקע קליידער —
איך שטיי אויפן שוועל ביי דיין טיר.
ביים זייט זיצט דיין מאָן, אַ כמורנער, אַ בייזער —
איז ער ברוגז מיט דיר, צי מיט מיר?

עס פלאַמט מיר דאָס פנים פון בושה און צער:
ווי אַרעם עס איז דיין געצעלט!
איך ווינקל עס טוליען זיך קינדער אַ פאַר —
צי איז דאָס פון שרעק, צי פון קעלט?

זיי מוחל מיין נייגיר, רויטהוויטיקע שוועסטער!
איך וועל דאָ נישט זאַמען צו לאַנג.
ווי קונציק שלייפסט רינגלעך פאַר איידעלע פינגער,
ווי שאַרף ס'איז פון זילבער דער קלאַנג!

אומזיסט טראַגט מיין הויט די שולד פון דורות —
איר ווייסקייט איז מיר נישט קיין שוץ...
אויך מיין פאַלק ווערט דורות-לאַנג שוין גע'רודפ'ט —
זיין עקשנות וואַלט דיר קומען צונוק...

איך ברענג דיר אַ טרייסט, רויטהוויטיקע שוועסטער:
אין קאַמף גייט אויף האַפענונג פון וועלט!
עס בליען אין אים אַלע לידער, די שענסטע,
אויך די פון דיין אַרעם געצעלט.

מיין לאַנד, מיין גרויס, שיין לאַנד

פון אַ רייזע איבערן לאַנד פאַר פּוירל האַרבאַר.

אַזוי רחבות'דיק ברייט איז מיין לאַנד,
אַז כ'זאַל פאַרן אין אים יאַרנלאַנג,
וועל איך זיין יעדן ווינקל נישט דערבליקן ;

אַזוי פאַרשיידן די זין פון מיין לאַנד,
אַז כ'זאַל זיי פאַרשן ביז מיין לעצטן זון־פאַרגאַנג,
וועט זייער נייקייט אַלץ מיין האַרץ דערקוויקן ;

אַזוי וואונדערלעך־שיין איז מיין לאַנד,
אַז כ'זאַל עס באַוואונדערן אַ לעבנלאַנג,
וועט מיין אויג זיך אַלץ גענוג נישט זעטיקן ;

און אַזוי יוגנטלעך שטאַרק איז מיין לאַנד,
אַז זאַל איך מיד ווערן אין מיין לעבנגאַנג,
וועט זיין פרישער גייסט, ווי וויין מיך קרעפטיקאַן.

1.

עס גלאַנצט דער אַספּאַלט אויף די וועגן,
זיי ציען אַרויף־באַרג, אַראָפּ ;
אונדז לויפן מאַשינען אַנטקעגן,
זיי איילן זיך, יאַגן גאַלאַפּ.

די פעלדער אין לויף אויסגעבויגן,
זיי זינגען אַ וויצן־געזאַנג ;
די בלימעלעך ווינקען, ווי אויגן,
פאַרלירן זיי טוט אַזוי באַנג ...

פאַררייסטו די אויגן צום הימל,
דערזעסטו, אַ וואַלקנדל רייט;
און זוכסטו אין גראָזן אַ בלימל,
געפינסטו אַ שפּרינגער, וואָס שרייט.

עס הייבן זיך בערג, ווי די ריזן.
אויף אַקסלען זיי טראָגן אַ וואַלד.
די זון האָט זיך שטעלן באַוויזן
אויף שפיצן — זי בלענדט דאָרט און שטראַלט.

דער וועג שניידט דורך וואַלד, דעם געדיכטן,
ס'זוערט שאַטנדיק, קיל דער אַספּאַלט;
עס ציען זיך דעמבעס און פיכטן —
עס רוישט מיט די ביימער דער וואַלד.

עס שפּילן זיך ליכט דאָ און שאַטן,
מאַשין שניידט די שטילקייט מיט רויש,
די פייגל אויף טעלעגראַף-דראַטן,
צעפלאַשעטע פליען אַרויס.

איצט ציט זיך דער וועג שוין אויף בריקן —
אַ טייך פליסט דאָ קרעפטיק און ברייט.
דורך שטאַלענע שטאַנגען עס בלאַנקען
די כוואַליעס מיט רענדלעך פאַרזייט.

פון ווייטן אונדז קומען אַנטקעגן
שפיץ-דעכער מיט קוימענס באַנאַנד;
עס ציען זיך ווייט, ווייט די וועגן
דורך פעלדער און שטעט פון מיין לאַנד.

2.

„מעין סטריט“ ליגט שטענדיק פאַרשלאָפן:
אויף קונה וואַרט „דזשענעראַל סטאַר“;
די „פאַסט-אַפּיס“-טיר שטייט זיך אָפן,
עס גענעצן „קלערקס“ דאָרט אַ פאַר.

עס זיצן זיך שכנים געמיטלעך
אויף באַנק ביי דער באַנק פון דער שטאָט ;
דאָרט זיצט אויך דער שעריף און ריכטער —
זיי שמועסן פון מענטש און פון גאָט.

דו שטעלסט אָפּ פאַמעלעך דאָס רעדל
און פּרעגסט ווי צו פאַרן, ווי לאַנג,
מען ענטפּערט דיר העפלעך און איידל
און ווייטער מען זיצט אויף דער באַנק.

טייל היזער, ווי טרוקענער קאַרן,
פון אַנדערע פאַרב פּרישע שמעקט,
נאָר אַלעמענס פענצטער מיט שטאַרן
פאַרצויגן, פאַרמאַכט און פאַרדעקט.

דער מאַן אין גאַז־סטאַנציע שמייכלט :
— „אַ שיינער טאַג!“ — ווייזט ער די ציין.
ער רעדט מיט אַ ניגון, אַ ווייכן, —
ס'איז שווער זיין אַקצענט צו פאַרשטיין.

3.

עס בלענדט בראַדוויי מיט שווי־וויטרינעס,
מיט שפּע פון קליידער און שיד ;
טראַמווייען אויף גלאַנציקע שינעס,
עס שטראַמען די מענטשן גיך, גיך.

דער אַטעם פון גרויס־שטאָט פאַר'שכור'ט.
געביידעס — פאַלאַצן פון שטיין,
פון הימלען זיי רייסן אָפּ שטיקער,
אין וואַלקנס זיי שניידן אַריין.

פאַרשלונגען די פינצטערע ווינקלען,
שטאָט באַדט זיך אין בלענדיקן ליכט,
די רויט־גרינע פייערן פינקלען,
באַפאַרבן העל יעדנס געזיכט.

עס הודעט אַ פּיף פון פּאַבריקן.
פון קוימענס עס זעצט שוואַרצער רויך. —
דאָ נייען מאַשינען און שטריקן.
דאָ שאַפט אַלץ פון אַרבעט דער כח.

דאָ שמעלצט מען אין שטאַל-גיסערייען
דעם אייזן, טשוגון פאַר טורבינען;
דאָ וואַקסן, ווי ריזן, אין רייען,
מאַטאַרן, געצייג און מאַשינען.

אַרויס פון די ראַשיקע גאַסן,
צעשפּילט זיך פּאַנטאַן אויף אַ סקווער.
די מאַמעס פון אַלערליי ראַסן
די קינדערלעך ברענגען אַהער.

מיר פאַרן דורך גרינע אַלייען
מיט ביימער און בלומען פאַרפלאַנצט.
באַלד ציען זיך ווידער שאַסייען
אין העלן, אין זוניקן גלאַנץ.

4.

דער הימל צעצינדט זיך אין פאַרבן:
סיף-גריין, פּיאַלעט, שאַרלאַך-רויט;
עס ווילט זיך דעם טאַג היינט נישט שטאַרבן —
אַ ווינקל פון הימל נאָך בלויט.

עס הילן איין שאַטנס די וועלדער;
ס'זינגט פּויגל מיט אַ קול'כל, אַ דינס;
עס רופט אַן אַריינפאַר דורך פעלדער
מיט הייזקעס, ווי צאַצקעס אינ'ם גרינס.

עס קייט דער באַלעבאַס „טשו־טאַבאַקאַ“
און קונציק ער שפּייט אַן אַ זייט;
זיין ווייב האַלט אַ בעקן צום באַקן,
זי גריסט אונדז: „האַיאַ זי“ — פון ווייט.

די קינדער זיי קוקן באהאלטן
אויף מענטשן פון ווייט-ווייטער „איסט“;
זיי ווייזן אין בערג אונדז אויף שפאלטן,
וואו הייל-מענטש די זון האָט באַגריסט.

און רונדע אינדיאַנער-געצעלטן,
באָדעקטע מיט טרוקענעם שטרוי,
דאָ שטייען אין היצן און קעלטן,
פאַר יאָרן און יאָרן אַזוי.

אַט שפּאַנט אָן אינדיאַנער פּאַמעלעך:
האַר שוואַרצע פאַרבונדן מיט באַנד;
אויפן האַלדו פּאַטשערקעס העלע,
די קליידער פון בונטן געוואַנט.

די בערג אין פאַרנאַכטיקן נעפל
דערציילן דאָ מעשיות אָן צאָל.
אין הויז ברענט עלעקטרישע לעמפל,
און שטיל נידערט נאַכט אין דעם טאַל.

5.

אַ לאַנד מיינס, פון שפע און פרייד!
איך האָב דיך געזען אין דיין פולן צעשפרייט.
ברייט איז צעעפנט דיין מעכטיקע ברוסט,
עס אָטעמט דיין מענטש מיט לעבן און לוסט;
דיין אימפעט, דיין גבורה, ער טראַגט אין די הענט —
אַ מאַמע געטרייע, איך האָב דיך דערקענט!

כ'פּאַל צו צו דיין ערד און כ'הער, ווי זי זינגט.
אויף הונדערט לשונות דיין שטים צו מיר קלינגט.
עס זינגט דאָס לאַנד און איך הער זיך צו:
עס זינגט פון קאַמף, פון אַרבעט און רו;
פון שיפן אויף ימ'ען, עראַפלאַנען אין פלי,
פון העלדן געפּאַלן אויף פעלדער פון מי.

עס זינגט דאָס לאַנד און איך זינג מיט.
איך הער דעם מאַרש ... מיליאָנען טריט ...
איך הער פון מאַשינען און קוימענס דעם ברום —
עס בויט זיך דאָס לאַנד פאַר גליק און פאַר רוים.

עס זינגט דאָס לאַנד און איך הער אויס מיט ציטער :
„עס קומט אָן אַ שטורעם, אַ בייזער געוויטער ...
פאַר לעבן און פרייהייט צו שטאַרבן זיי גרייט,
פאַר פאַלק און פאַר לאַנד און פאַר זאַרגלאַזער פרייד!“

איך הער דאָס געזאַנג און אין האַרץ אַ געבעט :
זאָל ניט ווערן פאַרשטילט, זאָל ניט ווערן פאַרשטערט
ס'געזאַנג פון מיין לאַנד,
פון מיין גרויס, שיין לאַנד !

6.

אַזוי פרידלעך דיינע פעלדער, מיין לאַנד,
אַזויפיל רוי אין דיינע וועלדער,
אַזאַ פראַכט אין דיינע בערג און טאַלן,
אַז ס'קאָן זיך נישט מאַלן —
ערגעץ-וואו ברענט מען מיט אייגענע הענט
פראַצע צעבליטע פון שווייס און פון מי —
צייטיקע קערנער, דאָס זעט פון אַ לאַנד,
פאַרוואַנדלט אין אַש פאַרן שונאים פיס ...

ס'קאָן זיך נישט מאַלן :
אַ פאַר'שרפה'טע ערד ...
הימל צעריסן ... זוי צעיושעטע פערד,
מאַרד און פאַרוויסטונג מיט שווערדן אַנטבלוזט
אין אַרגיע-געוויירבל פון פייער און טויט ...

.7

אזויפיל ליבשאפט אין מיין הארץ, מיין לאַנד,
אזא צער פאַר אומזיסטע יסורים,
אזא האָס קעגן בייזער ממשלה,
אַ ס'רייסט זיך אַ קללה
אויף די קעפּ וואָס פאַרפינצטערן העלקייט פון טאָג,
פאַרוואַנדלען פאַרבן אַלע אין פייער און רויך,
פאַרוואַנדלען קלאַנגען אַלע אין יאָמער און קלאַג, —
פאַרפעסטן די לופט, פאַר'סמ'ען דעם מוח!

עס רייסט זיך אַ קללה!
עס ביילט זיך אַ פויסט, עס הייבט זיך די האַנט:
איך שווער! מיט מוטיקן וואָרט, מיט ליד, מיט געווער
באַשיצן דיין פרייהייט, דיין שיינקייט, מיין לאַנד,
געווינען דעם קאַמף פאַר מענטשלעכער ווערט,
באַפרייען די פרייד, וואָס ליגט איצט פאַרשטיקט,
ווי זון אונטער וואַלקן, אין קלאַנג פון מיין ליד —

אַ, דאָן וועט צעפראַלן, אַ דאָן וועט צעשאַלן
ס'געזאַנג פון מיין לאַנד, —
פון מיין גרויס, שיינ לאַנד!

וואוהין מיין שיף?

אין סאָן־פּראָנציסקאַ האַפּן, פאַר פּוירל האַרבאַר.

— וואוהין מיין שיף, וואוהין אַצינד?
עס קלייבט זיך אויף אַ שטורעמווינט.
די וואַסערן פאַררעטעריש שטיל,
דער הימל פאַרנעפלט, גרוי און קיל.

— וואוהין מיין שיף, אונטער גאַלדענער בריק?
— קיין וואַלד־וואַסטאַק — קומט ענטפער צוריק.
— וואָס פירסטו מיט זיך אויף ווייט־לאַנגן וועג?
— אי קליידער, אי יאָד פאַר בלוטיקע טעג...

עס שלענגלט זיך רויך, צעגייט אין דער לופט
און ס'דאַכט זיך אַ שטים פון ערגעץ־וואו רופט:
„שנעלער, אַ, שנעלער, עס ברענט דאָך די צייט!
די נויט אַזוי ביטער, דער וועג אַזוי ווייט!“

אַ, פלי מיין שיף, פלי שוין געשווינד!
עס וואַרטן אויף דיר דאַרט מאַמע און קינד.
מיין ברכה נעם מיט, נעם מיט מיין סאַלוט
פאַר העלדן געהייליקט אין אַרבעטער־בלוט.

געלאַסן און זיכער ס'גליטשט זיך די שיף.
זי שניידט אין דער ברייט, זי שניידט אין דער טיף.
עס זעט זיך אַ פינטל שוין קוים אין דער ווייט —
אַ שיף, מיין שיף, קום אָן בשלום — אין צייט!

דאָס פּאָלק האָט צו גרויסקייט אים דערהויבן

ביים וואַשינגטאָן מאַנומענט, וואַשינגטאָן, די. סי.

אַזאַ הויכער, גלאַטער טורעם
שניידט מיט שפיץ זיך אין די הימלען!
ווי אַ פעלז אַנטקעגן שטורעם,
קוקט אויף כוואַליעס, ווי זיי טומלען, —
אַזוי שטרעקט זיך פעסט דער טורעם,
אין דער הויפט־שטאָט פון די שטאָטן.
צו אים זיך ציען אַלע וועגן —
זיי קומען דאָ זיך צו באַראַטן —
ער גייט זיי אומעטום אַנטקעגן,
ווי צו קינדער ס'גייט אַ טאַטע.

נישט פון גאווה זיין געבוי,
נישט פון קאַלטע, פרעמדע שטיינער:
דעלעווער טייך און וואַלי פאַרדזש —
עדות פון אַ קראַפט, אַ ריינער,
פון אַ פלאַם, וואָס נערט די וועלט;
אַנגעקליידט אין פלייש און ביינער,
שרעקט זיי נישט קיין הונגער, קעלט,
נישט דער פיין און נישט דער טויט —
פון זייער מוט איז ער געבויט!

און זייער בלוט דורך אַלע דורות
ברענט, ווי פלאַם, און שמעלצט צונויף
ווייטע צייטן, אַלטע תורות
מיט דעם נייעם, גרויסן חוב,
מיט דעם נייעם קאַמף פאַר פרייהייט,

וואָס ווערט מיט בלוט אויפסניי געקויפט.
ס'שטייט דער טורעם, ווי אַ וועכטער,
היט די פּאַלקס־ירושה טריי
פאַר די יונגע זין און טעכטער,
פאַר אַ צוקונפט העל און פריי.

... האָט ס'פאַלק אַ דענקמאַל אים געשטעלט
גערופן פאַטער פון דעם לאַנד ...
ווייל פעלזן־פעסט, ווי ריזן־טורעם,
געווען זיין האַרץ, געווען זיין האַנט
אין די טעג פון וויי און שטורעם,
ביים געבורט פון אונדזער לאַנד ...
און ווייל ער האָט פאַרזיט דעם גלויבן
אינ'ם כח פון דעם פרייען מענטש —
האָט ס'פאַלק צו גרויסקייט אים דערהויבן,
מיט אים געגרויסט זיך און געבענטשט ...

שטרעקט זיך טורעם מעכטיק, שטאַלק,
וויל מיט שפיץ די וואַלקנס גרייכן! —
אינ'ם מאַרש פאַר פרייהייט גייט דאָס פאַלק,
דורך בלוט און פיין צו ווייטע הייכן.

אומבאקאנטער סאלדאט

צום מעמאריאל טאג

אומבאקאנטער, אומבאזונגענער סאלדאט —
צו דיר אלע וועגן פון דעם לאנד היינט פירן.
צעאקערט איז די ערד פון באַמבער און האַרמאַט.
מיט וואָס קאַנען מיר דיין קבר היינט באַצירן ?

ווער ביסטו ? פּונוואָנען ?
ווער האָט צו קבורה דיך געבראַכט ?
צי קומסטו פון פעלדער ברייטע, גרינע לאַנען,
צי גאַר פון טונקעלער, טיפער מינען-שאַכט ?

האַט אַ מאַמע ערגעץ יאַרנלאַנג
דיין לידיק בעט פאַר דיר געהיט ?
און אַ כלה, פון בענקשאַפט קראַנק,
געוואַרט, געהאַרט — אין צער פאַרבליט ?

דו ביסט אַ זון פון אלע מאַמעס.
פון אלע ראַסן ציט דיין שטאַם.
פאַר דיין קבר שטייען דורות,
עס שטייט דאָס לאַנד פון ים צו ים.

ווידער פלאַקערט בראַנדיק פייער,
אויף וועלט-מזבח ברענט דער קרבן.
דאָס פאַלק געדענקט דיך, זון געטרייער,
זוי וואַלסט אויפּסניי פאַר לאַנד געשטאַרבן ...

וויינט דאָס האַרץ ביי קבר דיינעם, גרינעם,
אויף לעבן פרי-פאַרשניטן און צעריסן ...
מיר שווערן: קאַמף איצטיקן אַ זוי געווינען,
אַז מער זאָל שוין דיין בלוט אויף פעלדער זיך נישט גיסן !

אינוואזיע

1.

א, ציטערדיקע נאכט! א, פרעכטיקער באגינען!
פון אלע טייכן אונדזערע, שטרעמען קרעפטיקע
אין ים אריין רינען.
די לייבלעכע זין אויף וואַליעס צו טראַגן
צו פראַנקרייכס פאַרפאַנצערטן ברעג.
אונדזער האַפנונג וויגט זיך אויף צעשטרעמטן וועג
און פלאַטערט, ווי די פאַן אויפן מאַסט...
לאַנג-געגאַרטער טאַג, קומסט אָן מיט רויש,
מיט ציטערניש, מיט האַסט!

געפאַנצערטע שיפן
שניידן דעם נעפל פון דעם גרויען פאַרטאַג —
טויזנטער, טויזנטער שיפן...
און ביי יעדערן רודער
שטייט מיינער אַ ברודער —
קירעוועט דורך טויט-געלאַדענע טיפן...

בליציקע, שטאַלענע פייגל-באַנען
שליידערן פון די הימלען
די ערשטע פאַסן רוים;
פון באַמבער-עראַפלאַנען
פאלן פלאַמען —
טויט.

די נעפלדיקע ברעגן
צעצינדן זיך ווי שייטערס,
צעהודזשען זיך, ווי זעגן.
איבער שרעק-געשמידטע וועגן
צעטראַגט זיך פרייד, צעיאַגט זיך רוף:
„שטייט אויף! שטייט אויף!
עס זעצט שוין בלוט און אַייטער
פון איראַפּעס לייב-געשוויר —

באלד עפנט זיך, באלד פראלט שוין אויף
די תפיסה-טיר!
הערט! דאס האמערן די העלדן
מיט מעכטיק-פעסטן זעץ!
זיי לויפן דארט און פאלן
און ברעכן דורך די נעץ!"

א, וויפיל, וויפיל פאלן
אויף פראנקרייכס פעלדער דא?
מיר ווייסן ניט, מיר ציילן ניט,
אין לאנגער, שווערער שעה...

2.

א, הייסער פייער-שטורעם! א, דונער פון האַרמאַט!
איר הילכט אָפּ הויך אין היימען,
אין יעדן ווינקעלע פון שטאַט.
עס הענגט דער אַטעם פון דעם לאַנד
אויף ראַדיאָ-אָפּאַראַט.

אין שפעטע, פיבערדיקע שעהן
שעפטשען ליפן תפילות
מיט געבראַכענעם געמיט;
בראַז פון שלאַכטפעלדער ווייטע
ברויזט-אויף די נאַכט, די שטיילע,
און דרינגט דורך יעדן גליד.

3.

א, ליבע קינדער אונדזערע! א, ליכטיקע זין!
אין אייך אונדזער בלוט, אונדזער טרוים,
אונדזער גערעכטער יום-הדין.
דער וועג איז לאַנג און האַרט,
אונדזער צאָפּלדיק האַרץ
שלאַגט אין אייערע טריט.
אין בלוט און אין ווייען
מיר גייען און גייען,
מיט אייך מיר שפּאַנען מיט.

ניי-יאָר — 1945

ניי-יאָר קומט היי-יאָר נישט אויף די פליגלען פון ווינט.
ער איז נישט קיין צאָרט, ראָזעווע קינד.
נישט אין שוים פון שאַמפּאַניער, אין בראַזג פון אַרקעסטער,
נישט אין שטיפּערישן טומל פון ברידער און שוועסטער —

ער קומט אָן מיט בליצן, מיט דונער און שטורעם:
עס טרייסלט זיך ערד און ענדערט איר פורעם...
עס ברויזן די ימ'ען, שלינגען איין בערג,
עס קראַכן די הימלען איבער דער ערד.

ער קומט אָן מיט פייער אויף שטאַלענע פליגל,
אויף רעדער פון טאַנקען, אונטער בלאַזן פון „ביוגל“;
אין קראַפט פון מאַטאָרן, אויף קאַנווייער-פּאַסן,
ער טראַגט זיך מיט אימפעט איבער פעלדער און גאַסן —

זיין ציל איז: באַפרייאַונג; זיין נאַמען איז: „זיג“,
ער טראַגט זיך פאַרענדיקן ביטערן קריג.

דער צאָרן איז צייטיק

(צו די פעלקער אונטער נאָצי הערשאַפט)

קלייבט-אויף, ווי זאָנגען, די קערנער פון צאָרן,
דערנידעריקטע, צעפייניקטע ברידער!
שטעכיק און שפיציק, ווי גיפטיקער דאָרן,
וועט אויפגיין דער פלאַנץ פון באַדריקער ...

זאַמלט איין טראָפן נאָך טראָפן דעם סם,
וואָס טריפט פון האַרץ און נשמה, —
וועט פון יעדערן טראָפן אויפגיין אַ פלאַם
אין טאָג פון זיג און נקמה!

ס'ציען שוין מחנות דורך לענדער און ימ'ען,
ס'צייטיקט שוין צאָרן אין געהויבענער פויסט!
ווי צו באַדריקער, ווען ס'ברעכן זיך צאַמען,
ווען דער משפט פון פעלקער איז: טויט!

...ס'ציען חילות... ווי רויטע שטורקאַצן,
צעפלאַקערט אין נאַכט זיך די שלאַכט...
גייט זיי אַנטקעגן מיט פויקן און טאַצן!
רייסט-אויף שונא'ס שוץ — שונא'ס וואַך!

היט איין די טרערן פון מאַמעס אויף קברים,
פון קדושים — די ליבשאַפט צום לעבן...
דער צאָרן איז צייטיק, שטייט אויף, ווי גבורים!
די שעה האָט געשלאָגן דעם טויט-קלאַפּ צו געבן!

אַ געבעט

אַ גיב מיר אַן אויג, אַ שאַרף אַדלער־אויג,
צו דערקענען דעם שונא פון ווייט;
און ציל־אַן מיין טראַט דורכ'ן בלוטיקן וועג
פאַר דער נייער, שטראַליקער צייט...

גיב מיר אַ רוקן, אַ ברייט־פעסטן רוקן
צו טראַגן די משא פון קריג;
און הענט גיב מיר פלינקע, אַ מוח, אַ שטאַרקן,
אויף ברענגען וואַס־שנעלער דעם זיג.

אַ גיב מיר אַ וואַרט, דאָס לויטערע וואַרט,
צו טרייסטן און שטאַרקן מיינע ברידער;
און שפּרייט מיינע פליגל, די לופטיקע, דאָרט,
וואו עס בויט זיך אַ לעבן שוין ווידער...

נאַר פריער פון אַלץ, גיב מיר אַ האַרץ
אַזוי גרויס, ווי דער מענטשלעכער פיין!
וועל איך פון דעם פייער אַרויסקומען גאַנץ,
ריין און געלייטערט פאַרן ליכטיקן זיין...

ס א מ ו ר א י

מיר האָסן נישט דיין הויט און נישט דיין קרומען בליק.
מיר האָסן דיין חניפה, דיינע פּאַלשע שטיק.
דו שטשירעסט לאַנגע ציין און שמייכלסט ווי אַ זונה,
פון הינטן דו באַפּאַלסט — דו ביסט אַ כּיטרער שונא.
דו האָסט דיין אייגן פּאַלק אין בלוט און שווייס פּאַרוונקען,
דו מערדער-פּעאַדאַל, מיט מאַכט און לוסט באַטרונקען.
אין בלויצען ים געפּאַסט די אינזלען פון האַוואַי,
זיי וועלן זען דיין סוף, דיין אומקום, סאַמוראַי.
די זון גייט אויף אַ רויטע, ווי בלוט פון איר וואַלט גיסן,
זי שפּיגלט אַפּ דיין פנים — דיין מאַסקע איז צעריסן.
עס נעמען הימלען שטורמען, דיין ערד ווערט אויפגעריסן,
אויף פּליגל-עראַפּלאַנען עס הענגט דער וועלט-געוויסן.
פון אַלע ימ'ען ס'יאַגן שיפן קעגן ווינטן,
עס פּאַלן דיינע שטערן, לעשן זיך און שווינדן ...
עס זינגען אַלע וועלטן, עס זינגט די ערד דאָ שירה,
דיין סוף איז שוין געקומען — באַגיי דעם „האַרי קירי“ ...

שעדליץ — מיין שטאָט

צו איר באַפרייאונג.

דריי מאל דיין נאָמען אין די נייעס באַגעגנט,
האַט דריי מאל מיין האַרץ מיט בלוט זיך באַגאַסן.
אַזויפיל שוין יאָרן, ווי מיר זיינען געזעגנט,
אַזויפיל שוין טרערן, ווי טייכן פאַרפלאַסן.

און אַלץ נאָך ווערט צאַרטקייט אין דייע גאַסן צעוואונדיקט,
אין דייע הויפן גסיסה־קרעכץ, ווי וואַלקן זיך שפרייט,
אַ טרייסט בלויו: אין קעלערס ברענט פלאַם קליינער שטענדיק,
הענט אַדערדיק־שטאַרקע צום קאַמף זיינען גרייט.

פאַגראַם־שרעק איך האָב מיט דיין מילך איינגעזויגן.
מיין וויגל געוויגט זיך צווישן שחיטה און שחיטה.
וואו נאָך געזען האָבן קינדערשע אויגן
אין זון־אויפגאַנג ציען זיך מיטה נאָך מיטה?

די צוקונפט געווען איז אין שרעקן געשלייערט, —
כ'געדענק די שפאַצירן אויף וואַרשעווער גאַס —
חברים, שוין גרויסע, אין הילפלאַזן טרויער,
אין ביכער געשטיקט דעם ווייטיק און האַס.

„פאַרלוירענער דור“ — איז געווען אונדזער נאָמען.
(צו יונג אונדזער לייב איז געווען דאָן פאַר קריג...)
אַ, שעדליץ, מיין שטאָט, פון אומרו דעם זאָמען,
פאַרפלאַנצט האַסטו פרי אין מיין קינדערשן בליק!

כ'געדענק די פרישע, מאַיאָוע באַגינענס,
די שבת־פאַרנאַכטן אין שטאָטישן פאַרק:
חלומות גע'חלומ'ט די וועלט צו געווינען,
די וועלט ווייט פון מיר — אויף יענער זייט באַרג...

איך בין אָוועק. געפרואווט דיך פאַרגעסן,
ווי אַ ליבע־קאַשמאַר, וואָס פייניקט און דריקט ;
נאַר אַזויפיל פון מיר ביי דיר איז געזעסן,
געוויינט אויף דיין בלינדקייט, דיין אומגליק, וואָס שטיקט ...

... פעטערס און מומעס, קוזינס און פריינט,
חבר'טעס ליבע, — וואו זענט איר אַצינד ?
געפאלן אין ערשטער באַמבאַרדע פון פיינט,
צי פאַרפייניקט געוואָרן ? — אוי, וויי מיר און ווינד !

און אפשר איז איינער אַנטרונען אין וואַלד,
רוט אונטער דעם בוים, וואו כ'האַב מיין נאָמען פאַרקריצט ?
אין שקיעה וועט גליען מיין קינדערישע האַנט,
אים גלעטן דעם קאַפּ, וואָס מיט בלוט איז פאַרשפּריצט ...

אַזויפיל שוין יאָרן, ווי לעבסט אין זכרון,
נאַר היינט האָט מיין האַרץ דיך אַ נייע דערקענט ;
דורך רויכן און פלאַמען, אַריבער די ימ'ען,
דערזען כ'האַב פון קעלערס די פאַרשטשעמעטע הענט.

כ'האַב ווידער דיך דריי מאַל אין די נייעס געפונען,
האַט זיך דריי מאַל אַ ריר געטאַן מיין האַרץ פונ'ם אַרט ;
ס'איז רויטע אַרמיי און באַפרייאונג געקומען
אויך צו מיין וויגל ... צו שעדליק, מיין שטאַט !

אונטער גרונט

אין קעלערס און אויף בוידמער,
אין רייכער, שיינער היים,
די פענצטער דיק פארהאנגען,
פינצטער . . . שטיל . . . געהיים.

אין פעלזן-בערג און היילן,
אויף ברייטער הויפטשטאָט גאָס,
זיי ציילן שעה'ן, ציילן,
און האַדעווען דעם האָס.

דער דייטש האָט אויסגעזויגן
דעם זאָפט פון זייער לאַנד.
ער זוכט מיט טויזנט אויגן
נקמה'דיקע האַנט.

אין לאַגערן און תּפּיסות,
אין דאָרף, אין הויז פון תּפּילה,
עס לוייערן טויזנט מיתות
אויף אים פון ווינקלען שטילע.

פון הינטער באַנען-רעלסן,
ביי שרויפן פון מאַטאָרן,
אַ האַנט אין טיפן וויסן
פירט אויס געבאָט פון צאָרן.

אין וועלדער גרין-געדיכטע,
אין געשעפטלעכער קאַנטאָר —
זיי באַפרוכפערן געשיכטע
מיט בלוטיק-הייסער וואָר.

ד י ש ר י פ ט

ביי דער לוייה פון די געפאלענע קעמפער אין אַטען,
גריכנלאַנד, איז די אויפשריפט אויף דער פּאָן געווען
געשריבן מיטן בלוט פון די קרבנות.
— פון די צייטונגען.

זיי קניען אויף גאַסן אין טרויער, אין שטומען, —
איך האָב זייער צער, ווי אַ שוועסטער פאַרנומען.

פון ליידן און פיין דער רוישלאָזער קלאַנג
איז מיר שוין פון טויזנטער יאָרן באַקאַנט.

צו אייביקער רו די קעמפער באַגלייטן —
עס ציט אַ לוייה אָן מוזיק, אָן קווייטן.

נאָר העכער פון מוזיק איז ציטער פון האַרץ...
ס'געוויין, דאָס פאַרשטיקטע, וויברירט, ווי אַ האַרץ...

און בונטער פון בלומען איז אויפשריפט אויף פּאָן:
דאָס בלוט פון קרבנות, עס פלאַמט אויבנאָן.

עס רופט און עס מאַנט, עס הייליקט דעם מוט —
קיין שפּראַך איז נישט פרעמד מיר, ווען געשריבן מיט בלוט...

אין אומגלייכע קאַמפן באַדריקער אַנטקעגן —
אויף אַלע לשונות איר קלאַנג איז מיר אייגן.

דאָס ליד פון באַפרייאונג, עס זינגט דורך יסורים,
עס שמידט אויס, עס שטאַלט אויס אַ דור פון גבורים.

וואָס טיפער דער טרויער, אַלץ פעסטער די האַנט:
אויף בלוטיקער פּאָן פלאַקערט שריפט, ווי אויף וואַנט.

4

מ ע ר ב - צ ו !

טאַנקען, טאַנקען, טאַנק־קאַראַוואַנען.
ס'רעדלען זיך רעדער — מאַנסטער־געשפּאַנען.
ברום פון מאַטאַרן, ווי רעווע פון לייב,
עס הייבן זיך, דרייען זיך זיילן פון שטויב;
לייגן זיך ביימער אויף וואַלדיקע וועגן,
בערג ציען זיך אויס די אַרמייער אַנטקעגן;
פון אויבן — שטאַלענע בליץ־עראַפּלאַנען
באַגלייטן געטריי די טאַנק־קאַראַוואַנען.

שטאַלענע פייגל מיט מענטשלעכן אַטעם,
ווי אַ כּמאַרע צעשפּרייט, די זון פאַרשאַטנט.
רויטער שטערן — קאַמפּאַס און ווייזער:
מערב־צו! אַריבער חרוב'ע הייזער!

מערב־צו! — קלינגען קאַנאַנען, האַרמאַטן.
מערב־צו! — זינגען רויט־אַרמייער סאַלדאַטן;
מערב־צו! — שניידן באַנען אַלץ ווייטער,
מערב־צו! — גאַלאַפּירן העלדישע רייטער.

ס'וואַרטן די פעלקער מיט אַטעם פאַרטאַיעט —
הונדערטער, טויזנטער שטעט שוין באַפּרייט!
נישט שטעט און נישט דערפער, נאַר ס'בלוט פון דעם האַרץ,
אַ ליכט צעצונדן, דעם חושך צעשפּאַרט;
די ליבשאַפט צעטראַגן, פאַרטריבן דעם האַס,
צעעפנט די ריגלען פון שטוב און פון גאַס...

עס וואַרטן די קברים, די הייליקע טויטע —
פאַר לעבנס פאַרפייניקטע ס'שטראַפּן די רויטע...
פאַר זקנים און מוטערס און קלייניקע קינדער,
פאַר מענטשלעכער הויט אין האַנט פון דעם שינדער.

מערב־צו! מערב־צו! — שלאַגן די הערצער.
דער וועג ווערט אַלץ געענטער, דער וועג ווערט אַלץ קירצער.
עס רעדלען די רעדער, עס פליען די פּערד —
עס טראַגט זיך באַפּרייאונג אויף בלוטיקער ערד.

פלייץ, דניעפער, פלייץ

נאַכ'ן אויפרייס פון דניעפראַגעט.

פלייץ, דניעפער, פלייץ!
פלייץ און פאַרפלייץ, פאַרטרינק און פאַרלענד
דאָס אַלדאָס ביז וואָס האָט מיט גולנישן בלענד
זיך צעגאַסן אויף דיינע ברעגן!
גיי עס אַנטקעגן!
מיט רעש און מיט ברום
פון טויזנטער הערצער וואָס זיינען שוין שטום,
זייער בלוט אָבער שרייט פון אונטער דער ערד:
„נעם שליף זיך אַ שפּיז, נעם שליף זיך אַ שווערד!
נעם לעכער מיט זיי דאָס האַרץ פון דעם פיינט,
שוין נישט זיין שותף און שוין נישט זיין פריינט!“

פלייץ, דניעפער, פלייץ!
מעכטיקע וואָסערן, באַפרייטע פון צאַם,
שווענקט אָפּ דאָס ביז מיט וואַרצל און שטאַם!
העלפט מיינע ברידער, די העלדישע זין.
זיי האָבן מיט ליבשאַפט געגעבן אַ זין
צו אייער אייביקן פליסן און אייביקן גאַנג,
באַהויכט אייער שיינקייט מיט נייעם געזאַנג,
דאָס געזאַנג האָט צעטראָגן אַן אַנזאַג דער וועלט
פון פרייהייט און שפע — אויס הונגער און קעלט!

פלייץ, דניעפער, פלייץ!
פלייץ און פארפלייץ, פארטרינק און פארניכט
דעם שונא וואָס וויל פארלעשן דאָס ליכט
אויף דיינע פראַכטפולע ברעגן!
שטראָם אים אַנטקעגן!
מיט האַסט און מיט קראַפט
פון טויזנטער קערפערס געהאַמערט אין שלאַכט,
פון טויזנטער הענט אין פויסטן געביילט,
מיט ליפן פאַרשטשעמעט, גרייט אויפן טויט.
פאַר לעבן און ליבע, פאַר שיינקייט און רו,
זיי גייען אין פייער — פלייץ-מיט אויך דו!

פלייץ, דניעפער, פלייץ!
ס'איז דיר באַשערט
זיין מיט אונדז,
די גערעכטע פון דער ערד.
און ווען קומען וועט טאָג פון נצחון און פרייד,
(ס'וועלן טאַנצן פון גליק קינד און קייט...)
וועט דיין נאַמען, דניעפער, בלייבן אין ליד,
און דערציילן וועט מען קינדער אין וויג,
ווי דיינע וואַסערן האַבן געשלאָסן אַ בונד
קעגן ביטערסטן שונא — דעם נאַצישן הונט...
פלייץ, דניעפער, פלייץ!

עך, פארטיזאנען!

העי, נאכט, דו שווארצע, שטילע, שאטנלאזע נאכט!
איך גיב פאר דיר די טעג, ווען כ'ליג אין גרוב און טראכט,
פארטאיעט, ווי אַ חיה, אָנגעצויגן, וואָך —
עך, דו שווארצע נאכט!
דו שיצסט אונדז אין דער שלאכט!

העי, וועלדער ווילדע, וואַלדיקע געפלעכטן!
איך גיב פאר אייך מיין ליבע היים פון נעכטן,
מיין היים פון פרייד, פון זוניקן געלעכטער —
עך, איר וואַלד געפלעכטן,
אין אונדזער קאַמף גערעכטן!

העי, שטעגן זייטיקע, העי, שמאַלע שטעגן!
איך גיב פאר אייך שאַסייען, ברייטע וועגן,
איר שלענגלט זיך פאַרבאַרגן פון דעם שונא'ס אויגן —
עך, איר שמאַלע שטעגן,
איר זענט אַ פאַרמעגן!

העי, שער און זעג און האַק, העי, ביקס און האַנט-גראַנאַט!
איך גיב פאר אייך אַוועק דאָס בילד פון קינד און ווייב,
וואָס וואַרעמט שטיל מיין ברוסט און שטראַלעט
דורך דעם כאַלאַט —

עך, דו האַנט-גראַנאַט!
דו פריינט פון דעם סאַלדאַט!

העי, ברידער מינע, בראַווע פאַרטיזאַנען!
מיר שניידן דראַטן, ברענען דייטשע באַנען,
דורך נעכט פאַרבאַרגענע שפּאַנען מיר און שפּאַנען —
עך, פאַרטיזאַנען!
וואו גייען מיר פון דאַנען?

וויכער, געוויטער, ווער אַ געווער

אין דער שלאַכט פאַר מאַסקווע

וויכער, געוויטער, וואַלפיש געוואָי!
וויי אויף די וועגן מיט אייז און מיט שניי!
וויי אויף די וועגן פון נאַצי־אַרמיי!

וויכער, געוויטער, ווער אַ געווער!
ווי שאַרפער, שפיציקער שאַרף פון אַ שווערד —
צעפּאַכע די שפיין
פון בראַנדיקע ריזן!

ווינטן פון צפון, צערייסט און צעלייגט
די נאַצישע שדים, דעם שטן אַליין!
מיט אייזיקן אַטעם באַגראַבט זיין געביין!

ווינטן פון צפון, טרייבט זיי צוריק!
אַן אַפּשטעל, אַן אַפרו, טרייבט זיי און שטיקט!
אין ווינטיקער לופט
פאַרטויבט זייער רוף!

שנייאיקער שטורעם, ברויזיקער זאַווי!
שמייס זיי אין פנים דעם שטעכיקן שפּריי!
אין ראַד פון נקמה דריי זיי און דריי!

שנייאיקער שטורעם, דעק זיי איין ווייס!
גראַב זיי דיין קבר פון קעלט און פון אייז!
אין שנייאיקן ווירוואַר
צעוואַלגער זיי שטאַר!

וויכער, געוויטער, וואַלפיש געוואָי!
וויי אויף די וועגן מיט אייז און מיט שניי!
העלף־מיט דעם זיג פון דער רויטער אַרמיי!

דער דאָן איז רויט פון בלוט

דער שטילער דאָן איז שטיל נישט מער.
עס רינט אויף מיין געזיכט אַ טרער.
איך זע דעם דאָן אין יענע טעג,
ווען כ'בין געשטאַנען ביי זיין ברעג;
איך הער דעם שטילן טיך-געזאַנג,
עס גלעט און גיסט זיך אַלץ דער קלאַנג.
כ'זע כוואַליע-ציטער סאַמעט-וויך,
איך שמעק דעם פרישן, קילן ריח;
פון פיש איך הער דעם שטילן שאַרף,
פון שווימער-טויכער דעם פליוך, פליוך...
דעם פליעסק פון וועסלעס אויפן פלאַך,
אַ יונג געלעכטער אין דער נאַכט;
אַ שטילן שעפטש, אַ קוש, אַ וואַרט,
דעם שפרונג פון פראַש פון אַרט צו אַרט.

אַ, דאָן!
וואו שפיגלט זיך אַצינד דער הימל,
ווי קאָן דיין פנים לויטער זיין,
אַז שוואַרצע טומאה אויף די ברעגן
רויבט דיין ליכט און שיין?
וואו שטרעקן ווייסע וואַסער-ליליען
די צאַרטע קעפלעך אויס,
ווען פייער-האַגל שניידט און ברייט
דיין ווייכן וואַסער-שויס?
וואו וואַשט לבנה יעדן אָונט
איר זילבערנע, ליכטיקע צורה,
אַז בלאַטיק פון בלוט איז דיין וואַסער —
פאַרוואַלגערט מיט נאַצישער פגירה?

ניין, כ'זועל נישט באוויינען, כ'זועל נישט באַקלאַגן —
כ'זוייס : ס'זועלן אויפגיין שטילע פאַרטאָגן ;
כ'זוייס : ס'זועלן אַפּוואַשן שטראַמען דאָס בלוט
און אַ ליכטיקע זון אין העל־רויטן גלוט
וועט באַשפּרינקלען די כוואַליעס מיט פּערלדיקער פּרייד ;
און אויף סטעפעס גרינע, ווייט און ברייט,
וועלן קינדערשע קול־כלעך אין אַ ליד פון אַמאַל
באַזינגען דעם העלדישן קאַמף דאָ אין טאַל.
און ריטמיש וועט פליסן דאָס ווייטע געזאַנג
מיט שטילן פליעסק פון כוואַליעס פון דאָן אין זיין גאַנג.

זיי וועלן זיך אומקערן

א בילד פון א סאָוועטיש דאָרף אין עוואָקואַציע.

באַפעל איז געקומען מיט שעה'ן צוריק :
„פאַרברענען די תבואה און — איבערן בריק!“
נאָר פויעררים וואַרטן, זיי ציען די שעה'ן —
אויף דעכער עס פליען שוין ראָבן און קראַען...

באַפעל איז געקומען אינמיטן דער נאַכט.
נאָר ס'האַבן אין דאָרף שוין אַלע געוואַכט.
עס גייען אָן שלאַכטן שוין וואַכן נאַכאַנאַנד,
ס'לייגט יעדערער צו זיין אַקסל און האַנט.

עס ציטערט די ערד פון האַרמאַטן־געקנאַל,
עס הירזשען די פערד, קי מעקען אין שטאַל.
איין וועג איז נאָך אָפן. ס'גייט די רויטע אַרמיי :
„אויף וואָס וואַרט איר נאָך, ברידער ? שנעלער אין ריי!“

אַרויסגעפירט טראַקטאָרס, קאַמבאַין און די פי ;
די קראַנקע, די שוואַכע, די קינדער אין וויג.
און איצט, פאַר דעם לעצטן, העראַזאישן שריט —
נישט ציטער, אַ האַנט, ווען שוועבעלע גליט !

עס ברענט שוין דער שייער, עס ברענט שוין די כאַטע,
אַ בליק נאָך — די שטוב האָט געבויט דאָך דער טאַטע...
נאָר וואו איז גאָר וואַסקאַ אינמיטן אַוועק ?
דער יונג ווערט פאַרפאַלן פאַר נעכט און פאַר טעג.

„זיי געזונט, טאַטע, כ'קאַן מיט אייך נישט גיין...
זיי געזונט, מאַמע, נישט שרעק זיך, נישט וויין.
כ'בלייב דאָ פון הינטן, דאָ היטן די ערד,
דער שונא וועט פילן מיין האַס און מיין שווערד...“

כ'בלייב דאָ מיט יאָשקען, מיט וואַנקען, מיט מאַריאַן,
מיר האָבן אַ פירער — די שלאַגלערין דאַריאַ.
דאָ האָבן מיר עסן און דאָ — די פאַטראַנען,
זעט, קערט זיך אום שנעלער מיט אונדזערע פאַנען!"

דער הימל איז רויט. צונגען פון פייער
לעקן די ווענט פון דער שטוב, פון דעם שייער.
אָוועק מיטן רויך זייער פראַצע און מי —
די ערד דאָ וועט ברענען דעם שונא די טריט...

עס ציען די פויערים צופוס און אויף פורן,
זיי נעמען מיט זיך מיט פאַר'עקשנ'טע גבורה;
זיי נעמען מיט זיך די ליבשאַפט פון יאָרן
פאַר ערד און פאַר זון — פאַר ווייץ און פאַר קאַרן.

ס'איז ליב זיי דער וועג דאָ, ס'איז ליב יעדער שטיין,
זיי פלעגן אין אַוונט שפאַצירן דאָ גיין.
אַט איז שוין דער טייך און אַט איז דער בריק —
זיי וועלן זיך אומקערן, זיין קומען צוריק!

עס שאַריעט אויף טאַג. אויף חורבות פון אַש,
עס קומען אָן דייטשן מיט טומל, מיט רעש.
זיי קריצן די ציין און דראַען מיט די הענט:
"רוסן פאַרפלוכטע! שוין ווידער פאַרברענט!"

עס טליען נאָך פונקען אין פייער פון נאַכט.
אַט סטאַרטשעט אַ קוימען, עס דאַכט זיך ער לאַכט...
דער ווינט ברענגט אָן אַפּקלאַנג פון אַ מעכטיק געזאַנג:
"מיר'ן קומען צוריק! ס'וועט נעמען נישט לאַנג!"

אויף באַפרייאונג־מאַרשרוט

ווער טראַגט זיך אין ווייסן דורך שנייאיקן בלענד?
ווי הירשן די פיס, ווי פליגל די הענט.
עס סקרפעט דער שניי, הייבט זיך אין זיילן —
אייזיקער שליטוועג פאַר מיילן און מיילן.

ווי טאַלן און בערג, די חורבות און גריבער —
דאָ ליגן צעריסענע אַרבעטער־שטיבער.
אַ פלי אָן אַ זייט פון פאַרשאַטענער הויז,
אַהין וואו עס רויכערט אַ יאָג זיך פאַראויס!

עס פליען שוין קוילן. אַ פאַל און אַ דריי —
עס אַטעמען, הייבן זיך פלאַכטעס מיט שניי...
נעענטער און נעענטער — אַט איז שוין דער ציל:
אַ וואַרף און אַ קראַך — מאַשין־ביקס ווערט שטיל...

עס מיניעט איצט וויסקייט פון שנייאיקן גלי
מיט שטאַלענע שפּיזן אין בראַנדיקן ברי...
צעגליט זיך גאָר קאַלטקייט מיט בליציקן פייער —
ס'נעמען לויפן ווי ראַצן פון קעלער און שיער,
מיט וואַקלדיקע קני, מיט הענט אין דער הויך,
די נאַצי־גולנים — אין קנוילן פון רויך.

— — — — —
ס'איז נישט קיין לעגענדע, קיין צויבער־מעשה פון שניי —
עס טראַגט זיך אין ווייסן אַ וואונדער־אַרמי!
מיט לעבעדיקן אַטעם און וואַרעמען בלוט,
עס טראַגן זיך העלדן אויף באַפרייאונג־מאַרשרוט.

כ'זע ד'ך, דניעפער, א באַפרייטן

כ'זע ד'ך, דניעפער, א באַפרייטן :
ס'אָטעמט־אויף דיין ריזיק האַרץ,
שליידערסט אָפּ די נאַצי־פּגרים —
זיי האָבן לאַנג דיין גאַנג פאַרשפּאַרט...
וואַשסט די ברעגן פון דער טומאה,
קעמסט די וועגן, גלייכסט אויס גריבער,
טרינקסט אַן רויט־אַרמייער מידע,
אַרבעטער ביים גראָבן שטיבער.

אַ, וועט מען אַ שעפּ טאָן פעסער מיט עמערס!
קינדער וועלן מישן דאָס ליים מיט די הענט —
וועט עס אַ זון, אַזאַ גרויסע, אַ לויכט טאָן
אויף די צעשטעלטע ערשטע צוויי ווענט!

כ'זע ד'ך, דניעפער, אַ צעיאַגטן :
שיפן טרייבן, פאַרע גייט —
פירן שפייז פאַר העלדן־קריגער,
זריעה פאַר דער האַנט וואָס זייט;
קוילן, ביקסן פאַר באַפרייער —
ס'איז נאָך ווייט אַלץ זייער וועג —
כוואַליעס פליעסקען, זינגען לידער :
„פריילעכע עס קומען טעג!“

א. כוואליעס וועלן צערטלען לייבלעכע שיפן,
הארמאָשקעס און פייגל וועלן שפילן אין טאַקט,
פיש וועלן שווימען אַרויף פון די טיפן,
באַטראַכטן די העלדן וואָס האָבן געוואָגט ...

כ'זע דיק, דניעפער, אַ באַפרייטן,
מעכטיק שטראַמט דיין ברייטער שליאַך.
ליבער זיידעניו, פיל־געפרוואוטער,
דערציילן האָבן וועסט אַ סך
פון די לאַנגע שווערע וואַכן,
ווען פאַרהאַסטע מערדער־שלאַנגען
האַבן ס'לייב פון לאַנד געשטאַכן,
נאָר נישט פאַרשטילט די קאַמף־געזאַנגען ...

א. האַמערס וועלן הילכן, שטאַל וועט זיך בייגן,
מאַטאַרן וועלן יאָגן מיט אימפעט פון בוי —
דיין נאַמען וועט ווידער מיט רום זיין באַצויגן:
„דניעפראַגעס און דניעפראַסטראַי!“

אויף אונקראאינער וועגן

די רויטע אַרמיי אויף אוקראַינישע וועגן —
עס לויפן איר די שטיינער, די גראָזן אַנטקעגן.

אויף פעלדער, אין דערפער, אין שטעטלעך און שטעט —
אָוואו נאָר זי גייט, אָוואו נאָר זי טרעט,

צעגיסט זיך אַ כוואַליע, צעיאַגט זיך אַ פרייד,
צעטראַגט עס די לופט, דער ווינט וואָס ווייט,

כאַפן עס אויף די פייגל אין וואַלד,
שפיצט האָז אָן די אויערן — הערט, ווי עס שאַלט.

ער זעט פאַרטיוואַנער פאַרלאָזן די גריבער —
זיי גייען אַהיים צו בויען זיך שטיבער.

אַ שלאַנג קריכט אַרויס, באַווייזט ערשט איר פנים —
געשעמט זיך, וואָס נאַציס מ'רופט מיט איר נאַמען...

עס איילן שוואַרצע ראַבן, יאָגן נאָך דעם פראַנט :
ניטאָ דאָ מער קיין תליות, נאָר אַ רויטער האַריזאָנט.

טויבן ווייסע וואַרקען, פליען אום אין קרייזן :
„די רויטע אַרמיי וועט זיי ריכטיק באַווייזן!“

אין שטעט און אין שטעטלעך — אויף אוקראַינער וועגן,
עס לויפן גרויס און קליין די באַפרייער אַנטקעגן.

רוסן, אוקראַינער, און אידן, ווי ברידער,
אַלע אינאיינעם — מיט פרייד אין די גלידער !

פ א ר ט י ז א נ ע ן

באָלאַדע.

נישט קיין פיש שווימען קעגן שטראָם, נישט קיין שוואַנען —
אַנטקעגן שטראָם עס שווימען בראַווע פאַרטיזאַנען.

פיס געטרייע שניידן, קלאַפטער לייגן הענט —
ס'הייבן זיך און וואַרפן וואַסערדיקע ווענט.

לאַזן נישט פאַראַויס, טרייבן אויף צוריק —
ס'האַבן פאַרטיזאַנען אויפגעריסן בריק.

ס'האַבן פאַרטיזאַנען דראַטן פלינק צעשניטן
און דעם שונא'ס קוילן קונציק אויסגעמיטן.

אין דעם דאַרף, דעם נאָענטן, לאַנג זיך נישט געזאַמט:
די וועכטער פון משכנות אין שטילן אָפגעראַמט.

באַפרייטע און באַפרייער אין דעם טייך, דעם קאַלטן,
הינטער זיי די נאַציס — קאָן שטראָם דען זיי פאַרהאַלטן?

פאַראַויס פון זיי דער ברעג, וואו ס'וואַרטן ליבע בדידער —
ליבשאַפט פון חברים שטאַרקט די שוואַכע גלידער.

אין טונקלען וואַלד זיי גרייטן די פייניקער אַ טויט —
אַ, עס וועט דער טייך פון שונא'ס בלוט זיין רויט!

ס'איילן פאַרטיזאַנען, אַנטקעגן וואַסער־שטראַמען
שלאַגן בראַווע הערצער און דורשטן נאָך נקמה.

צום צוקונפט־לאַנד

(צום 27־טן יוביליי פון דעם סאָוועטן־פאַרבאַנד)

כ'זע דײך, לאַנד פון די סאָוועטן,
ווי מיין לאַנד אין שעה פון לייד,
טראַגן זיך מיט פאַקל רויטן
צום צוקונפט־לאַנד פון לויטער פרייד.

ווייט, אַ, ווייט, איז וועג פון וואַנדער,
בלוט־יק־הייס געראַנגל היינט —
ימ'ען טיילן אונדז פאַנאַנדער, —
ס'בויען בריקן הענט פון פריינט.

אין גיגאַנטישן געראַנגל
וואַקסן ריזן איבערנאַכט :
אויסגעוואַקסן גרויס און מעכטיק
ביסט אין גרויזאַם־שווערער שלאַכט !

כ'ווייס, ס'איז גרויסקייט אַנגעצייכנט
דיר געווען שוין ביים געבורט :
ווי מיין לאַנד האָט דראַנג צו פרייהייט
דיך מיט גבורה אַנגעגורט.

דיינע העלדן — מיינע ברידער ;
דיינע וואונדן — מיין געוויין.
דיינע זיגן — מיינע לידער,
פריידיק־פריי, ווי שוואַלבן ריין.

נאַר ס'איז שווערד נאָך נישט קיין אַקער :
ס'ברויזט געפעכט פון ביין און גוט —
אויך מיין פאַלק פון פייער־פלאַקער
נעמט נקמה פאַר זיין בלוט !

ס'שטייט מיין לאַנד אין דעם געראַנגל
און מיין פּאַלק איז נישט באַזיגט!
כ'הער פון שלאַכט די דונער־קלאַנגען.
כ'זע דיין פּאַקל — בלענדיק ליכט...

דערזע איך דיך, לאַנד פון ראַטן,
נאָך די שווערע טעג פון לייד,
ווי דו טראַגסט זיך, אַ באַפרייטע,
צום צוקונפּט־לאַנד פון לויטער פרייד...

אַרומרינגלונג

קלים, קלעם! צוויי שפיצן-שטאַנגען,
פייער-פינגער, צוויי צונגען-צוואַנגען
בויגן-זיך-ציען-זיך מיט מאַגנעטישן באַגער,
זיך איינבייסן, צונויפציען, דריקן, דריקן שווער.

נעענטער און נעענטער דעם אויסבויג דעם רונדן!
די שטאַלענע אַרעמס אין האַלב-קרייז געבונדן,
די שטאַלענע קערפערס געקייטלט אין רינג,
געשמידט אונטער זון-ברען, אין פראַסט און אין ווינט.

טיפער און טיפער שפאַרן זיך די קאַלאַנעס:
— „אין אַנגריף! אין אַטאַקע! צעשמעטערן נאַצי-ליניעס!“ —
גלי פון האַס אין אויג, גלי פון שטאַל אין האַנט —
רונד אַרום דעם שונא — אַ פייערדיקע וואַנט.

ענגער און ענגער ציען צונויף זיך די צוואַנגען —
קלים, קלעם! — באַהאַפטן די שטאַלענע שטאַנגען!
— רונד-קרייז און דריי-עק — פייערדיקער ציקל —
אַ פאַסטקע, אַ קבר — אויף דורות פאַרזיגלט!

קיין בערלין, קיין בערלין

שנעלער און שנעלער עס יאָגן אַרמייען,
טאָג איז נישט טאָג און נאַכט איז נישט נאַכט ;
דורך פרעסט און דורך שנייען זיי שלינגען שאַסייען,
דורך קנאַל און דורך קראַך, קיין בערלין פירט דער שליאַך.

ברייט פלייצט די כוואַליע דערלייזנדיק פייער,
זי ברענט אויס און שווענקט אָפּ די האַרדעס פון מאַרד —
פריישישן יונקער און נאַצישע חיה
זי שליידערט אין פלאַמיקע אָפּגרונטן דאָרט.

— קיין בערלין! קיין בערלין! — דעם טרוים האָט געכאַוועט
דורך יאָרן פון שלאַכטן די רויטע אַרמיי,
ווען נאַצישער שטיוול מיט נעגל באַקאוועט,
געברענט האָט די שטיינער פון גאַס און שאַסיי.

יאָגן אַרמייער דורך פייער און שטורעם,
דאָס לעבן, ווי פאָן, פלאַטערט פאַראויס...
עס גייען מיט לייבלעכע קרובים פון קברים,
עס גייט מיט די אייגענע חרוב'ע הויז...

זיי לויפן שוין, לויפן, די מערדער פון קינדער,
זיי וויינען שוין, וויינען איבער קעלטן און שניי.
עס ברענען די פלאַמען און צינדן די צינדער —
קיין בערלין! — איז געבאָט פון רויטער אַרמיי.

קיין בערלין! קיין בערלין! — מוזיק לאַג-געגאַרטע...
פון ראַדיאָ פלייצט פרייד — ציילט שעה'ן, ציילט מיילן —
נאָר ס'האַרץ מוז נאָך וואַרטן, וואַרטן און וואַרטן —
ווער קאָן דעם בליץ און דעם דונער נאָך איילן?

בלויער באַגינען

איך וועק זיך אין וואונדער פון בלויצען באַגינען —
איך וויש אויס די אויגן און זע עס איז וואָר :
אויף ערד פון סאַוועטן אַריבער רואינען,
עס הייבט זיך און טורעמט אַ בנין שוין גאָר.

אַ, שטילקייט פון ערשטע, פון זעלטענע שעה'ן,
ווען בום פון קאַנאַנען הערט אויף און פאַרשווינדט...
דער קריג איז פאַריבער... נעכט שוואַרצע, ווי קראַצע,
אַוועק מיטן אַנקום פונ'ם בלויצען באַגין.

דער רויך איז צערונען, פאַרלאַשן די פלאַמען —
ווי פרידלעך עס גיסט זיך דער בלוילעכער שייך!
ווי ס'וואַלטן זיך שטראַלן געטונקען אין ימ'ען,
פאַרוואַשן מיט בלויליכט דעם חורבן און פייך.

עס וועקן זיך גאַסן, ס'צערוישן זיך וועלדער,
ס'גייט אויף אַ געזאַנג פון פויגל און מענטש ;
עס איילט שוין אַ פויער צו דורשטיקע פעלדער,
עס קלאַפט ווער שוין טשוועקעס אין נייאניקע ווענט.

עס דרייט זיך שוין ווידער דעם שטאַט-זייגערס וויזער,
די ציפער, ווי אויגן, מיט שלאַף אויפן ברעם ;
עס שלאַגט איצט דער זייגער, ווי ס'האַרץ אין די היזער,
מיט אַלטער געטריישאַפט, מיט נייעם פאַרנעם.

עס רוען די העלדן, די רויטע אַרמייער.
פון ביטערע שלאַכטן זיי ווייסן דעם זין.
זיי גיבן דעם טאַג צו די בויער און זייער —
זיי האַבן געוואונען דעם בלויצען באַגין.

ביסט פאָר מיר אַ וואונדער

ביראָ-בידזשאַן, ביסט אַלץ פאָר מיר אַ וואונדער —
דיינע טייכן מיט כשוף עס שטראַלן...
אוי, ווען איך וואַלט זיין איינס פון דיינע קינדער,
ווי פריידיק מיין ליד וואַלט צעשאַלן!

אור-אַלטע טאַיגע — געוואַרט אַזוי לאַנג
אַ מענטשלעכער טראַט זאָל דיך וועקן:
אור-אַלט פאַלק — אין אייביקן גאַנג —
פאַרוואַרפן דיין זאַק און דיין שטעקן.

ביראָ-בידזשאַן, אַזוי שפע'דיק, פריי,
צעפנט ברייט טירן און טויערן!
ווערט מענטש אין דיר שעפעריש, ניי,
ווערט פאַלק אין דיר ווידער געבוירן.

אוי, ווי איך וואַלט וועלן אין דיינע בערג און וועלדער
מיט מיין יידישן ליד זיך פאַרקלייבן!
ביראָ-בידזשאַן, ביסט אַלץ פאָר מיר אַ וואונדער
און אַזוי וועסטו ביי מיר שוין פאַרבלייבן.

ביראָ-בידזשאַן, סאַלוט!

דיין נאַמען, וואָס איז געווען אַזוי ניי,
געשמעקט מיט ווילדער טאַיגע,
מיט פוקסן און מיט בערן,
איז געוואָרן אייגן —
ווי דאָס קול
פון אַן ערשטלינגס מויל;
ווי דאָס ליב
פון אַ הייס-געליבט ווייב.

אויף דיין ערד, וואָס שפּרייט זיך ווייט און ברייט,
האַט מען נאָר-וואָס פאַרענדיקט דעם פּרילינג-פאַרזיי.
וועט עס באַלד שמעקן מיט גרינס און מיט היי,
מיט פּרוכטן זיסע און מיט קימלדיק ברויט —
אויף אייביק פאַרטריבן די ביטערע נויט!

ביראָ-בידזשאַן, וואָס איז געווען אַזוי פּרעמד,
געשראַקן מיט ווייטקייט,
מיט פליגן און פּרעסט,
געוואָרן איז נאַענט —
ווי די רויז
פאַר אַ געליבטערס הויז;
ווי דאָס ליד
פון מאַמען ביי דער וויג;
ווי דאָס אויסגע'חלומ'טע קינד,
געבוירן אין גלייכהייט פון פעלקער-געזינד.

ביראָ-בידזשאַן!
דורך קנאַל פון קאַנאַן,
דורך הימלען מיט שטאַלענע אַדלערס פאַרזייט,
דורך ימ'ען מיט געפאַנצערטע שיפן פאַרשפּרייט,
אין טעג פון געראַנגל, פון טויט און פון בלוט, —
מיר שיקן דיר אַ האַרציקן, הייסן סאַלוט!

בִּירְאָ-בִּידוּשְׂאָן

בִּירְאָ-בִּידוּשְׂאָן, בִּירְאָ-בִּידוּשְׂאָן —

וויפיל גליק אין דעם צוויי-וואָרט פאַראַן!

נישט בלויז אַ נאַמען פון טייכן צוויי,

נישט בלויז אַ לאַנד ביים אַמור אין שניי —

חלום פון דורות — הונגער פאַר לאַנד,

פאַר לעבן פרייען מיט פעלקער באַנאַנד;

אַאַזיס אין מדבר פאַר וואַנדערער מידן —

מיט כח באַנייטן די צוקונפט צו שמידן.

אוצרות אין בערג, אוצרות אין ערד,

שפע געבענטשטע מערט און מערט.

עס שלאַגט דאָרט די פרייד פון ערלעכער מי:

די תבואה אין שייער, אויף לאַנקעס די קי.

אין פאַבריקן די רעדער אין רושיקן גאַנג,

די קינדער אין שולן זינגען יידיש-געזאַנג.

טראַג זיך מיין בריוול

צו אַ דיכטער אין ביראַ-בידזשאַן.

כ'שרייב דיר אַ בריוול קיין ביראַ-בידזשאַן.
ס'וועט גיין מיט אַ שיף, ס'וועט גיין מיטן באַן.
נישט שטח און ווינט, נישט כוואַליע וואָס זידט
וועלן אַפּמעקן ליבשאַפט פאַר'חתמ'עט אין ליד.

איך—אויף ניו-יאָרקער גאַסן, דו—אויף רויערד בידזשאַנער,
זינגען דאָס ליד פון רויטאַרמיער, פאַרטיזאַנער.
מיר שפינען דעם חלום פון וועלט העל-צעבליטער,
ווען אַריבער וועט שטורעם, אַריבער געוויטער.

עס טרעפט: אין מיין ליד ציטערט טרער אויף פאַרשטיקט...
דאָס האָט ס'אויג פון מיין האַרץ דורך ימ'ען דערבליקט
די געטאָס, די תליות, די נאַצישע רוט,
דעם חורבן, דעם פיין און די טייכן פון בלוט.

דעמאָלט טרייסט מיך דיין קול — אַזוי האַפּערדיק, יונג;
ס'פאַרמאַגט אַזאַ ברען, אַזאַ אימפעט און שוואַונג!
ס'שמעקט מיט פרישקייט פון וואַלד, מיט פאַרזיי און מיט שניט,
ס'זינגט פון בוי און בלי — פון אויפקום פון ייד.

און טיילמאַל: מיין שטים ברומט פון צאַרן, ווי אַ לייב,
דאָס רוף איך צו נקמה קעגן חיות פון רויב!
דאָן הער איך דיין ענטפער — מיט ווירדע, מיט וואַג:
„מיר וועלן אויסראַטן פאַשיסטישע פּלאַג!“

פריי איז דיין ליד, ווי ווינט אין דער טאַיגע.
ירושע פון געטאָס — מורא און דאגה
צערונען, ווי רויך, איבער בערג כינגאַנער —
אַ וואויל איז דיר זיין אַ דיכטער בידזשאַנער!

נאָר היינט איז דיין ליד, ווי די ביקס אין דיין האַנט,
געצילט קעגן שונא פון דער וועלט און פון לאַנד.
טאָ טראַג זיך, מיין בריוול, ווי אַן אַדלער און פלי —
מיין ליבשאַפט פאַר'חתמ'עט איז דאָרטן אין ליד.

ער וועט ווידער זיין יונג

עס קומט צו דיר דער יתום, ביראָבידזשאַן,
אויף ווידער צו ווערן אַ קינד.
נישט פרעג אים פאַרוואָס, נישט פרעג אים פּונוואָן,
נאָר ווי ס'בויםל אויסגעוואַרצלט פון ווינט,
פאַרפלאַנץ אים אויפּסניי אין דיין זאַפטיקן לאַנד.

עס וועלן די פייגל אַראַפּ פון די בערג
און פליען מיט צוויטשער דעם יתום פאַראויס;
עס וועלן צעוויגן זיך גראָזן ביים וועג,
די וואונדיקע פיסלעך אים קילן מיט טוי;
אין פאַרמעסט וועלן הילכן האַמער און זעג
און בויען פאַר אים דאָס ליכטיקסטע הויז.

ער איז ערשט נישט לאַנג פון פייכטער גרוב אַרויס,
עס האָט אים באַהאַלטן דאָרטן אַ שכן.
אַ האַלאַוועשקע פון אַ ברענענדיקער הויז —
דער יורש פון פיין און בטחון.

און דיר איז באַשערט אויף רחבות'דיקער ערד
באַהעפטן דעם יתום אויפּסניי מיט זיין שטאַם.
פאַרשניטן טייל צווייגן האָט בלוטיקע שווערד,
אַ טייל האָט פאַרברענט דער בראַנדיקער פלאַם,
נאָר טיף איז זיין וואַרצל — ער ווערט נישט צעשטערט.
פון אונטער דעם אַש ער בליט אויפּדאַסניי!

און דו, וואָס דו ביסט אַליין אַזוי יונג,
נעם לערן דעם יתום אויפּסניי טאָן אַ שפרונג!
וויש אויס פון די אייגלעך דעם אומעט און שרעק;
געוואוינן אים מיט קינדער צו געבן אַ זונג
אויף ליכטיקע גאַסן, אויף באַרגיקן וועג;
אַ, גיב אים פון לעבן, פון פרייען אַ טרונק!
ביי דיר, מיט דיר, וועט ער ווידער זיין יונג.

5

אונדזער ווייגעשריי

אונדזער ווייגעשריי הייבט זיך צו די הימלען.
אונדזער קינה־קלאַג טרייסלט אויף די וועלט.
וואו־זשע איז דער שליסלער מיט די שליסלען? ...
ווער האָט דעם טויער פון רחמים פאַרשטעלט?!

אין ערד צעאַקערטער, מענטשן־גלידער שטומען.
ברידער־קברים וואַקסן דורך טעג און דורך נעכט.
ווער האָט פון טויט די הייליגקייט פאַרנומען?
ווער האָט פון לעבן די הייליגקייט פאַרשוועכט?

קראַען קראַען אין הוילער לופט פון ווינטער —
שוואַרצע שדים אויפן ווייסן שניי —
צאַנקט אַ ליכט, ווען אַלטע וועלט גייט אונטער?
וויינט־מיט דער ווינט אויף לעצטן, לעצטן וויי?

פון ערגעץ־ווייט עס טראַגן זיך געזאַנגען,
ווי שניטער וואַלטן זינגען אויף וועגענער פון היי, —
איז עמיצער צום זונליכט שוין דערגאַנגען? !
בליט ערגעץ־וואו די ערד פון אונטערן אַש־פאַרוויי?

זיי קומען עדות זאגן

איך בין געווען, איך האָב געזען,
און אויף אייביק אין מיין האַרץ פאַרקריצט :
די טויטע ביינער פון די קדושים
שטייען אויף צום וועלט־געריכט.

איך האָב געזען דעם ערשטן ציטער,
וואָס איז אַדורך, ווי ווינט אין פעלד,
ביינער פאַרסמאַליעטע, צעשטויבטע,
זיך אַ הייב געטאָן און אויפגעשטעלט.

... זיי שטייען אויף ...
פון גריבער האַלב־פאַרשאַטענע,
וואו פייכטע ערד האָט זייער לעצטן אַטעם איינגעזאַפּט.
און דאָרט וואו ערד איז שיטער,
זי גיט אים אָפּ פון צייט צו צייט
מיט אַ קרעכץ און מיט קאַנוואולסיוון ציטער.

זיי הייבן זיך אַרויס
פון קאַלך־אויונס, ווי מולך־ריזן,
וואו הייס איז נאָך דאָס אַש.
דאָרט שטינקען נאָך די גאַזן,
עס שטיקט נאָך אַלץ דער טשאַד —
דאָס פייער האָט אים פאַרברענען נישט באַוויזן,
דער ווינט האָט אים פאַרטראָגן נישט געוואָגט.

זיי שטייען אויף פון אונטער חורבות איינגעפאלענע
פון געטא ווארשעווער און לאדזשער און לובלינער,
וואו ס'הילכט נאך רוף צו וואפן און נקמה,
און ס'פלאטערט נאך פון א סקעלעטן-מויער
זייער פאן, די בלוט-באשפריצטע —
די פאן פון מסירת-נפש'דיקן דויער.

זיי שטייען אויף פאמעלעך, זיי קלייבן זיך מיט מי :
עס זוכן הענט די פיס,
(זיי גלייכן אויס די קני...)
גלידער זוכן גלידער אָפּ —
דעם ברוסטקאסטן, דעם קאָפּ.
איר קינד געפונען האָט אַ מאַמע
און האָלט די ביינדעלעך צוזאַמען
מיט אירע ביינערדיקע פינגער ;
אַ זקן נעמט אַן אייניקל ביים האַנט
(אַזוי איז אים צו גיין גרינגער...)
אַ פריינט זוכט אויף אַ פריינט,
אַ זון — אַ טאָטן,
(נאָר איין זקנה זוכט נאָך אַלץ איר אַלטן...)

עס ציט זיך אַ פראַצעסיע :
סקעלעטן טרוקענע באַוועגן זיך פאַראַויס —
עדות גרויליקע פון מאַרד און פיין.
זייערע פוסטריט הילכן אָפּ
אין יעדער גאַס, אין יעדן הויז —
זייערע שאַטנס דעקן צו פון טאָג דעם שייין.

פול איז לופט מיט דעם נישטדאָאיקן גערודער —
טרעשטש פון ביינער טרוקענע פילט אַן דעם חלל
פון דער וועלט —
דורך לייב פון רוצחים בלוטיקע גייט דורך אַ סקרוך
פון שוידער,
אויף זיי טייטלען צאַרנדיק די ביינערדיקע הענט !

שטיל ווערט פויגל אויפן צווייג,
ביו הערט אויף צו זשומען ;
פאַרציטערט שטייט אַ טיגער אין זיין שטייג,
לייב האַלט איין זיין ברומען.

גערונען ווערט די מילך אין אייטער פון דער קו,
און אַלע לאַנקעס הערו אויף צו גרינען ;
פאַרפּלויגן, ווי דער ווינט, פון פעלדער איז די רו,
און שטראַמען בלוט, ווי רויטע טייכן רינען.

זיי קומען אַן מיט אַלע וועגן,
און קריצן איין זייער טראַט אויף פנים פון דער ערד —
אַ, גיי זיי, גיי די צאַרנדיקע אַנטקעגן!
נישט באַהאַלט דיין קאַפּ אין שאַנד און טרער!

ווי טראַפּנס טוי הענגען אין דער לופט
טרערן לאַנג פאַרגאַסענע ;
עס בליצן אויף פון ערגעץ־וואו
אייגלעך קינדערשע, אַרויסגעשאַסענע ...
אַ האַנט פאַרקאַמפּט אין אַ פויסט
טוט זיך דראַענדיק אַ הייב !
בערד זקנישע דרייען זיך אין ווינט,
ליפּן קאַרטשען זיך אין שרעקלעכער אַגאַניע,
שיד־שפיצן איילן דורך געשווינד,
לאַנגע, צאַרטע פינגער בעטן זיך און מאַנען ...

נישט קער דיין קאַפּ אָפּ אַן אַ זייט !
אַנטלויף נישט אין דיין שיינעם הויז פון גלאַז ...
זייער פיין וועט דיך נאַכיאַגן ווי ווייט —
אַ, קום און טרינק ביז דנאַ פון ביטערניש דעם כּוּס !

קום און קוק און טרינק זיך אַן מיט גאַל און גרויל !
קום און שפּאַן מיט זיי פון דעם טויטן־טאַל !
זע, זיי קליידן אַן זיך באַלד אין פלייש און בלוט —
וויי, ווי ס'גליען זייערע וואונדן אין דער זון !

גיי מיט זיי און הער זיך איין :
אין דעם רוש פון זיערע ביינער
עס וויינט דער פייך ;
עס שרייען די יסורים, עס זידט נאך אלץ דאס בלוט —
די ביינער קנאקן, טרעשטשען,
ווי אונטער גאצי-רוט.

הער זיך איין,
ביז דיין יעדער צעל פון בלוט און מארך
וועט שרייען דין און שארף,
שרייען דאס געשריי וואס האט פארשטומט
אין זיער לעצטן, כארכלדיקן ברום ...

נאך אויך דיין וויי-געשריי און דיין נקמה-רוף
נישט צינדן וועלן אטעם אין א טויטן גוף.
איז קאן דען ווער באצאלן דעם הייליק-גרויסן חוב
פאר לעבן — זיער לעבן — צעמאלענעם אין שטויב ?

קאן דען ווער פארענדיקן דעם גאנג פון זיער וועג ?
קאן דען ווער זיי אומקערן דאס ליכט פון זייערע טעג ?
דעם בלוי פון בין-השמשות,
דעם זילבער-שיין פון נאכט,
דאס גאלד פון זון און זאנגען,
פון זון-פארגאנג דעם פראכט ?

קאן דען ווער פארגיטיקן פאר האנטדרוק פון א פריינט ?
פאר שפיל און טאנץ פון גלידער יונגע
מיט לעבן שכור, ווי מיט וויין ?
פאר הייסן בליק פון ליבשאפט,
שפיל פון מאן און ווייב,
עקסטאז פון אויסגעטרוימטער בענקשאפט —
באהעפטונג לייב צו לייב ?

קאן דען ווער זיי אומקערן דעם כשוף-קלאנג פון ליד ?
דעם ריח פון בעז אין פריילינג ?
די פרייד פון שעפערישער מי ?
דעם תענוג און די הייליגקייט פון קינד ביי מוטערס ברוסט.
פון טיפע חכמה-קוואלן — דעם זעלישן גענוס ?

זיי שטייען אויף, זיי שטייען אויף,
אויפמאָנען פון וועלט דעם חוב.
אוי, ווי איז מיר, אויך איך בין שולדיק :
איך בין געווען צו געדולדיק ;
איך האָב געטרונקען און געגעסן,
שעה'ן לאַנג אָן זיי פאַרגעסן.
איך קאָן נישט מער ! איך קאָן נישט מער !
איך האָב געזען, איך האָב געהערט ...

כ'דארף קיין קריעה היינט נישט רייסן

צום טרויער-טאג נאך די יידישע קרבנות פון היטלערן.

כ'דארף קיין קריעה היינט נישט רייסן,
שניט אין לייב איז טיפער, ווי אין קלייד.
געדעקט אין שווארצן, צי אין ווייסן,
אייטערט מיין וואונד פון טרויער און לייד.

זעץ איך זיך אויף דיל, דעם קאלטן,
צינד אן מיין זיידנס וואקסן ליכט,
מיט זיין גוון, מיט דעם אלטן,
הייב איך אן מיין קינה-ליד.

טרערן רינען אויף מיין פנים.
ס'ציטערט דורך דער גאכט מיין קול:
ווער באצאלן וועט די שונאים?
ווער וועט ראטעווען מיין פאלק?

ס'צאנקט דאס ליכט אין אלטן לייכטער.
טאג גייט אויף איבער גראז און שטיין.
זון-שטראל גלעט מיין אויג, דאס פייכטע —
גאט האט פארנומען מיין געוויין.

זיי לעבן אין אייביקן שיין

געוידמעט דעם אַנדענק פון די קדושים פון דעם וואַרשעווער
געטאָ-אויפֿשטאַנד.

א.

ווייניק זיינען זיי געווען
און גלויביק זיינען זיי געווען.

פון גלויבן ווערט מוט געבוירן,
אפילו הינטער געטאָ-טויערן.

אפילו הינטער געטאָ-ווענט,
דער פלאם פון גייסט ברענט און ברענט.

אין שוואַרצע נעכט, אין וויסטע טעג,
ער לאַזט נישט שטרויכלען אינ'ם וועג.

עס פליען קוילן, ס'פאלן קלעפּ,
נאָר יידן בייגן נישט די קעפּ.

אין האַרץ, אין מוח, ס'קלינגט פון לאַנג,
נאָך פון פאַרצייטן אַ געזאַנג.

דורך בייטש געסווישטש צעשאַלט אין לופט,
"תמות נפשי" — שמשונ'ס רוף.

בר-כוכבא'ס מוט אין זיי דערוואַכט :
אין בלוט געהייליקט גיין אין שלאַכט !

ב.

פסח — שענסטער יום־טוב, יום־טוב פון באַפרייאונג.
ער קומט אויך היי־יאָר אָן מיט פּרילינג און באַנייאונג.

ער קומט אויך היי־יאָר אָן מיט אגדה־געשטאַלטן.
נאָר ס'פּינקלט נישט קיין וויין אין זיידנס כּוס, דעם אַלטן.

עס שמעקט נישט מצה־ריח, הרוסת, פיש און כריין —
די מלכים און די מלכות — אין שמאַטעס — הויט און ביין...

נאָר אין די אויגן ס'פּינקלט פון מצרים נאָך דער פּונק —
דעם יום־טוב פון באַפרייאונג גרייטן אַלט און יונג...

אין די הויפן, אין די קעלערס, הינטער פעק באַהאַלטן,
ליגן אייזנס, שטיקער ברוכוואַרג—דאָס געווער, דאָס קאַלטע.

פסח קומט, עס שיינט די זון, עס גלעטן אירע שטראַלן —
עס קוקן אָן זיך מאַמעס, זין: ווער וועט דער ערשטער פאַלן?

עס קוקן אָן זיך טאַטעס, טעכטער: ווער וועט יאָך צעברעכן?
ווער וועט זוכה זיין דער ערשטער, אַ נאַצי צו דערשטעכו?

פּרילינג־ווינטן בלאַזן אומרו, נאָר שרעק איז ווי פאַרשוואונדן—
מיט פּאַדעם בלוטיקן צום אורשפרונג—דער פסח איז פאַרבונדן.

ג.

רידלען גראַבן אין דער נאַכט:
געטאָ גרייט זיך, געטאָ וואַכט.

אַקסלען האַסטיק — אַראָפּ, אַרויף:
גראַבן, גראַבן נאַצי־סוף.

הונגער פייניקט שוין נישט מער —
אַ קינד בלויו לאַזט אַמאַל אַ טרער.

ס'איז די ערשטע סדר־נאַכט —
אויג פון הימל האַלט אויך וואַך.

ס'טאָר קיין האַנט נישט ווערן מיד :
אין זיין בלוט לעבט אַ ייד ...
נאַציש קומען זיי פאַרנאַרן :
דערשטיקן און מיט ערד פאַרשאַרן.
שפּיל פון מאַרד, בלוט און ליגן —
אַ, ווער וועט וועמען דאָ באַזיגן ? !
שנעלער רידלען, ס'ווערט באַלד שפּעט —
שוין גע'חתמ'עט דער דעקרעט !

.ד.

ס'האַט דער מאַרגן זיך באַוווּזן
אין דעם בליאַסק פון ביקסן־שפּיון.
מאַרגן־רויט אויף שייטלען, צעפּ,
יאַרמעלקעס און הוילע קעפּ.
ס'טיילט אַ יונג אויס גראַנאַטן
צו דעם זיידן און צום טאַטן.
מאַמע שטייט אין פאַרטוך ברייטן,
אויף איר פאַסטן — עסן גרייטן.
און די קינדער, ווי גרויסע, שטיל,
נעמען אַנטייל אין דער שפּיל ...
נאָר די אייגלעך רונד און גרויס —
טוליען זיך צו מוטערס שויס ...
שוועסטער זיצט און קוקט פאַרשטאַרט —
יעדעס אויער האַרכט און וואַרט ...
יעדנס האַרץ נעמט דורך אַ ציטער :
ס'קנאַלט אַ שאַס, אַ צווייטער, דריטער !

ה.

א מעכטיקער אַרעם, א פייערדיקע האַנט
האַט אַ טרייסל געטאַן די געטאַוואַנט!

די שליוון פון צאַרן צעעפנט, צעגאַסן:
פון ווינקלען, פון טירן, פון פענצטער, די שאַסן!

ווי לאַווע, עס גיסט זיך צעשמאַלצענער האַס
דורך רערן פון ביקסן אויף נאַלעווקי גאַס!

פאַר טרעבלינקע-לאַגער און פאַר אַשווענטשים
דערלאַנגען גבורים אויף מילע און גענשע!

עס פייפן די קוילן, עס פליען גראַנאַטן:
פאַר געקוילעטער שוועסטער! פאַר אַלטינקן טאַטן!

די ביטערע גאַל פון דעם נאַצישן סם,
עס שפייען היינט יידן מיט פונקען פון פלאַם!

קיין טאַנק, קיין האַרמאַט, עס רייסט זיך נישט דורך:
עס ציט זיך צוריק דער נאַצישער שטשור!

זיג ערשטער פאַרגייט אין אַ פרייד אָן אַ האַפט:
דער דייטש קומט צוריק — אַ, גאַט, גיב זיי קראַפט!

.1

עס טרייסלען זיך שויבן אין גראַטעס געשמידט:
אויפשטאַנד פון געטאַ דעם פאַוויאַק צעגליט.

אין קאַמערן-קברים, עס קלאַפן דורך ווענט
פינגער — נשמות — מיט ברען אין די הענט.

ווענט דורכגעווייקטע מיט בלוט און מיט וויי
דעהערן דעם «קאַמף און נקמה!» געשריי.

די וועכטער מיט מאַרדעס און בלוט-רויטע קאַרקן,
עס לעכצן הענט לאַנג שוין דערשטיקן, דערוואַרגן.

יידן פאַרשטעלטע מאַרשירן צום טויער —
תפיסה — פאַרטאַיעט — מיט אָפענעם אויער ...

פאַר דייטשע מונדירן ס'צעפענען זיך שלעסער —
אַ שאַס גיט אַ קנאַל! ס'צעבלאַנקען זיך מעסערס ...

גופים צעבראַכן פון פיין און פון קלעפּ
פאַרלאָזן די טורמע מיט געהויבענע קעפּ.

פרייע, זיי גייען מיט ברידער צוזאַמען,
פאַר ליכטיקער וועלט זיך וואַרפן אין פלאַמען.

.ז.

ווער רופט עס, ווער וועקט עס אין פינצטערער נאַכט?
עס רופן די קעמפער דורך רויכן פון שלאַכט.

פאַרן כבוד פון פּאַלק, פאַר דער ווירדע פון מענטש,
זיי שטרעקן פון געטאָ די גלויביקע הענט:

„טעג שוין און וואַכן, ווי ס'פלאַקערט דער בראַנד —
איר שלאַפט אין די קייטן און דולדעט די שאַנד ...

מיר צאָלן און צאָלן פאַר פאַרגאַסענעם בלוט —
אַ, גיט אונדז געווער! — אונדז פעלט נישט קיין מוט!

דער שונא איז גרויזאַם, דער שונא איז שטאַרק —
שטעלט־אויף באַריקאַדן אין גאַס און אין מאַרק!

ער מאַרדעט פּאַליאַקן, ער שעכט אויס די יידן —
זאָל קאַמף און נקמה די אייניגקייט שמידן!

וואַרשע, פאַר די מיר צינדן די פלאַמען —
אַ, זיי אונדז אַן אמת'ע, ליבנדע מאַמע!

דורך קראַכן און קנאַלן, עס קלאַפט אַן דער רוף,
נאָר טויב זיינען טירן — ער בלייבט אין דער לופט.

ח.

צוויי און פערציק טעג, צוויי און פערציק נעכט —
ווי מעסט מען צייט ווען דער שעכטער שעכט ?

לאַנג, לאַנג צייט זיך די רגע פון גסיסה...
ס'דאַכט זיך, שוין יאָרן דאָס קראַכן און שיסן...

שטאַלצע, גיהנום'דיקע טעג און נעכט !
יעדע הויז אַ פעסטונג וואָס האַגלט און ברעכט ;

יעדע טיר אַ פאַסטקע, יעדעס פענצטער אַ בראַנד,
נאָר ווייניקער און ווייניקער הייבן שוין די האַנט...

אַ הייפעלע יידן קעגן טאַנקען פון שטאַל —
ביזן לעצטן אַטעם־צוג, ביזן לעצטן קויל !

און אין דעם לעצטן שאַס, אין האַנט פאַרדריקטער — פרייד :
אַפגעצאָלט פאַר לעבנס, אַפגעצאָלט פאַר לייד.

און אין דעם לעצטן אַטעם, אַן אַנזאָג צום מין מענטש —
ס'שפּרינגט דער לעצטער קעמפער פון ברענענדיקע ווענט.

ווי אַ פייערדיקער פויגל, ער טראַגט זיך אין דער לופט —
די פּאָן אין זיינע הענט צום קאַמף, צו וואָפּן רופט.

ט.

די געטאָ — האַלאָוועשקעס, אַש.
די העלדן — שטויב און ביינער.
נאָר ס'זידט דאָס בלוט נאָך אַלץ
אויף מזבח־שטיינער.

נאָך הילכט געוואַלד פון מאַמעס
מיט ברענענדיקע קינדער ;
ער רייסט זיך דורך די פלאַמען
און צינדט די אונטערצינדער.

עס וויינט דער ווינט דורך לעכער
פון אויסגעהוילטע ווענט,
נאָר שטאַרקער נאָך און העכער
דער פאָך פון פליגל־הענט.

זיי פלאַטערן אין רוימען
מיט געטאָן־פאָן צעשפרייט,
עס טריפט פון אירע זוימען
דאָס בלוט וואָס וועקט און שרייט.

.י

און וואו נאָר ס'שלאַגט אַ יידיש האַרץ,
עס גיסט זיך אָפּ מיט בלוט,
עס ציטערט אויף און לעכצט און גאַרט
אַ פונק פון זייער מוט.

פון אונטער געטאָ־אַש מיר קלייבן
די פונקען פון מוטיקע טעג;
דאָס פייער מיט אונדז זאָל פאַרבלייבן,
אונדז לייכטן און ווייזן דעם וועג.

עס שטראַלט אויף אונדז זייער קדושה,
פאַרוואַנדלט אין יום־טוב דעם וואַכן;
פאַרן קיום פון פאַלק — די ירושה,
איבער רשעות און טויט — דער נצחון.

דער מערדער־דור פון גרויל און פון צאָרן
וועט פאַרגיין, ווי דער שוים אויפן רהיין,
און דער ייד, ווי דער ברענענדיקער דאַרן,
וועט לעבן אין אייביקן שיין.

א ייד ווערט געבוירן

באלאדע.

געוויינט האָט די נאַכט אויף מענטשלעכע זינד ;
מיט צאַרן האָט געפּייפט דורך ביימער דער ווינט ;
די צווייגן, די דינע, געבראַכן, געריסן,
אין פּרילינג — די בלעטער, ווי האַרבסט־ווינט געשמיסן.

די שטערן פאַרלאָפּן מיט טרערן אַ נעפל ;
לבנה אין שוואַרצן, ווי רויכערדיק לעמפל ;
די שאַטנס צעלאָפּן, ווי מיז אין די לעכער ;
צעשראַקענע, עלנטע — קוימענס אויף דעכער.

געשלעפט האָט זיך מאַמע מיט טויט־מידע טריט ;
געגאַנגען, געפאַלן — דעם בויך נאָר געהיט.
עס לעבט נאָך, באַוועגט זיך אַ נפש אין איר טראַכט —
אַ יידן פון געטאָ זי טראַגט אין דער נאַכט.

דער אַפּשיין פון פלאַמען אין פאַרלאַפענע אויגן ;
די ליפּן אין קללה מיט שוים־ווייס פאַרצויגן ;
איר מאַן, אירע קינדער — געפאַלן אין שלאַכט.
בלויז דער איז פאַרבליבן, בלויז דער אין איר טראַכט.

עס הילכן באַנאַגלטע שטיוול אויף גאַס.
פון קלעפּיקן בלוט טריפט אויף שטיינער דער האַס ...
פון חרוב'ער געטאָ טראַגן דייטשן די טויטע —
נאָך יאָגט זיי דאָס פייער, די פלאַמען, די רויטע.

די מאַמע — פאַרטאַיעט אין אויסבויג פון ראַג.
דער ווינט רייסט די דעכער און יאַמערט איר קלאַג.
די טירן אויף וואַרשעווער גאַסן פאַרמאַכט —
וועט ווער זיך מרחם זיין — איר געבן אַ דאָך ?

א רעגן נעמט פאלן, טרייבט נאצי-גזלנים.
זי שלינגט טראָפּנס דורשטיק און פרישט אָפּ איר פנים.
זי שטרעקט אויס די הענט צו די הימלען פון צאָרן;
אוי, אַ דאָך פאַר איר קינד, וואָס וויל ווערן געבאָרן!

עס שלעפט זיך די מאַמע — צום וואָלד איז נאָך ווייט —
קלאַפט אָן אין אַ טיר פון אַ הויז ביי דער זייט;
אַ האַנט עפנט אויף און פאַרריגלט געשווינד —
דער חושך טרייבט ווייטער — ס'מוז לעבן איר קינד!

אַ בוים בייגט די צווייגן, פאַרדעקט זי מיט גנאָד.
זי הערט נאָך פּונווייטן דעם סקריפּ פון אַ ראָד;
די ערד ביי דעם שטאַם איז טרוקן און וואַרעם —
איצט הערט זי שוין מער נישט פון שטורעם דעם ליאַרעם.

זי שפירט שוין נישט מער קיין מידקייט אין גלידער,
זי זיצט גאָר ביים טיש מיט שוועסטער און ברידער,
זי איז נאָך אַ קינד מיט צוויי לאַנגע צעפּ,
איר מאַמע ביים מאַשין, שטעפט לייוונט און שטעפט...

אַ בליץ רייסט די אויגן — ווי קומט זי אין וואָלד?
איר דאַכט זיך, זי הערט פון געטאָ דעם געוואָלד.
זי זעט אירע קינדער מיט ביקסן, גראַנאַטן,
זי זעט, ווי עס פאַלט איר אַלטינקער טאַטע...

זי גיט זיך אַ הייב — זי וויל לויפן צוריק!
צוריק צו איר היים פון אַמאָליקן גליק —
זי פאַלט, און דורך וואָלד איר געשריי טוט אַ ריס,
ווי וואָי פון אַ וואָלף, ווי פון חיה אַ ריטש...

פאַרטיזאַנען הערן אין פינצטערן וואָלד
אַ יאַמער, אַ קוויטש — דער מאַמעס געוואָלד.
זיי הערן, ווי ס'שרייט דורך די ביימער דער ווינט:
„אַ מאַמע, אַ מאַמע, אין וואָלד גייט צו קינד!“

זיי האָבן געפונען זי הינטערן בוים.
אירע ליפן בלוי, פאָרגאָסן מיט שוים.
אַ פישטש האָט געהערט זיך — דאָס קינד פון איר גליד —
אַ מענטש ווערט געבוירן, אַ מענטש און אַ ייד!

דער טויט האָט מאַמען פון יסורים באַפרייט.
געהערט נאָך איר קינד, אַז עס לעבט, אַז עס שרייט.
האַט שמייכל פאַר'שרפה'טע ליפן צעבויגן,
האַט רואיק פאַרמאַכט די מאַמע די אויגן.

זיי האָבן באַגראָבן זי דאָרט אויפן אָרט ;
דאָס עופה'לע נאָך מיט אַ יתום געפאַרט.
מען האָט עס געבאָדן אין טרערן, אין הייסע,
מען האָט עס געוויקלט אין שמאַטקעלעך ווייסע.

דער ווינט האָט שוין מער נישט געריסן די דעכער,
געוויגט בלויז פאַמעלעך די צווייגן, ווי פעכער.
געפלאַמט אויפן הימל האָט זוניקער רויט,
באַלויכטן צוגלייך אי לעבן, אי טויט.

די מאַמע ליגט שטיל... דער בוים וויגט זי איין...
ער זינגט איר לידער פון וועלטן אָן פיין ;
נאָר פאַלט צו די נאַכט, הערט מען וואַיען דעם ווינט :
„אַ ייד ווערט געבוירן ! די צייט גייט צו קינד !“

אין די טיפענישן פון דיר געפין איך דאָס וואָרט

נחמו, נחמו עמי ...

איך וואָלט דיר, מיין פּאָלק, טרייסטן געוואָלט
מיט אַ היילנדיק וואָרט.
מיט אַ וויזיע פון טעג
אויף אומענדלעכן וועג
פון פרידן און גליק.
נאָר אויף אונדזער האַלדזש הענגען נאָך די שטריק.
נאָך ברענען די פּלאַמען
פון אכזריות און שאַנד;
אויף יבשה, אויף ימ'ען,
וואו נאָר אַ לאַנד,
דאָרט פּלאַקערט דער לעצטער, צעריסענער בריק.

איך וואָלט דיר, מיין פּאָלק, טרייסטן געוואָלט,
דו דאַרפסט האָבן טרייסט.
עס בלוטיקט דיין גוף, עס ווייטיקט דיין גייסט,
און איך בין אַ גליד —
איך בלוטיק מיט.

נאָר וואו געפין איך דאָס וואָרט?
איך זוך עס און זוך עס אויף וועגן פון מאָרד ...
ס'באַגעגענען מיך אויגן פון ווייטיקן שטאָר —
וואו נעם איך דאָס וואָרט צו שטילן זייער צער?

אין דער טיפעניש פון דיר איך זוך עס, מיין פּאָלק!
אין הענט פון גבורה, אין מוסקלען פון שטאַל.
אין דייע זין — די קדושים;
אין דייע טעכטער, די ריינע;
אין די פאַרבליבענע קינדערלעך, די קליינע;
אין די קעמפער אויף ימ'ען, אין לופט און אויף פעלדער;
אין פאַרטיזאַנישע גריבער, אין לאַגערן, אין וועלדער;
ביי די קעמפער אין געטאַס—אין זייער שטאַלק, אין זייער מוט—
דאָרט געפין איך דאָס וואָרט, דאָרט לעבט עס אינעם בלוט!

זיי קומען צו מיין סדר

1.

די טיר שטייט שוין אָפּן. עס פינקלט דער וויין.
אַ בוים פאַר מיין הויז בליט אין נאַכטיקער שוין.
איך וואָרט אליהו הנביא אין טיר זאָל אַרײַן.

אַן אַלט-אַלטער ציטער נעמט מיך אַרום...
כ'דערהער פונדערווייטנס אַ שאַרף און אַ ברום,
ווי עמיץ וואָלט וועמען אַ רוף טאָן שטיל: "קום!"

און פּלוצלונג — דער בוים נעמט זיך הילן אין פּלאַמען.
ס'דערטראַגט זיך אַ גוואָלד פון אַ ברענענדיקער מאַמען,
אַ פּויגל צעשראַקן פאַטשט די פּליגל צוזאַמען.

איך קוק, און איך וואָרט, עס זאָל ווער זיך באַווייזן.
איך קלער גיין אַנטקעגן דעם נביא, דעם גרייזן,
נאָר דאָ נעמט עס הילכן, ווי שטאַל איבער אייזן.

די נאַכט איז פון טויזנטער קולות געלעכערט:
זיי קומען פון גריבער, פון קעלערס און דעכער,
זיי קומען און שטייגן אַלץ העכער און העכער!

מיר דאַכט: אין אַ חורבה פאַרצאַמט מיט אַ וואַנט,
איך שטיי גאָר און האָלט אַ ביקס אין דער האַנט,
איך שטיי גאָר און ברויז מיט נקמה-פאַרלאַנג!

אַ רויך, אַ געדיכטער, זעצט פון די פּלאַמען.
מיין בוים נעמט זיך שוילן פון די רויכיקע ראַמען.
זיין קאַרע צעפאַסמעט, ווי אַ פנים מיט שראַמען.

דער זייגער נעמט שלאַגן פון שטאַטישן טורעם.
איך וועק זיך מיט צאַפל — ס'איז אויס מיטן שטורעם...
איך שטיי שוין דאָ לאַנג אין קלעם פון יסורים.

שטיל ווערט די נאַכט. דער פּויגל שלאַפט איין.
איך שטיי אַלץ און וואָרט אין דער נאַכטיקער שוין —
איך וואָרט אַז דער נביא אין טיר זאָל אַרײַן.

עס קומט ווער, עס קומט ווער, איך הער שוין דעם גאַנג!
 עס קומט ווער מיט שטילן, פאַרשטיקטן געזאַנג, —
 דער ווינט ברענגט אַלץ נעענטער, און נעענטער דעם קלאַנג.

עס קומט מער ווי איינער, עס קומען אַ סך.
 ווער שוועבט דאָ אַרום מיר? ווער באַפליגלט די נאַכט?
 עס קומען די קדושים געפאַלן אין שלאַכט.

איך שטרעק אויס די הענט—צו מיין ברוסט כּוּויל זיי דריקן!
 איך קאָן נישט דעם אויפברויז אין זיך מער דערשטיקן —
 איך מוז זיי, די העלדן, נאָך איינמאַל דערבליקן.

אַ קינד פון דער געטאָ קומט־אַן מיר אַנטקעגן.
 איך וויל אים וואָס זאָגן, איך וויל אים וואָס פרעגן, —
 שטראַמט ליכט פון זיין פנים און בלענדט מיר די אויגן.

איך ווענד זיך צום מאָן, וואָס טראַגט נאָך די פּאַן.
 זיין בלוט אויף איר פּלאַקערט רויטער פון מאָן, —
 פאַרביי מיר ער טראַגט זי צום טיש אויבנאָן.

דער טיש פאַר די געהויבענע געסט איז געגרייט:
 די מצות, דער וויין, די יום־טובֿ'דיקע פרייד, —
 „כל דכפין ייתי ויכול“ — אַ מונטערקייט שפּרייט.

נאָר זע! דאָרט נעבן מרור, די געלע לאַטע גליט,
 אַ קויל פון בליי, אַ שטיקל העמד, אויף וועלכן בלוט נאָך זידט—
 עס האָט געבראַכט זיי—כּ'האַב געזען—אַ ליבער, אַלטער ייד...

דאָס איז דאָך אליהו הנביא געקומען פון ווייטן!
 געקומען מיט די קדושים אויף וואַלקנס צו רייטן...
 ווי ער, זיי בלייבן אייביק, אייביק אין צייטן.

אַ קינדער־שיכל

דער קארעספאנדענט רעימאנד דעיוויס האָט געבראַכט
אַ קינדער־שיכל פון מאַיאָנעק.

.1

— דעם קינדס שיכעלעך, דעם קינדס שיכעלעך —
די מאַמע וועט זיי קיינמאַל נישט פאַרגעסן.
פון אַן אַמעריקאַנער ליד.

די מאַמע וועט זיי קיינמאַל נישט פאַרגעסן.
נאָר די מאַמע ליגט קאַלט.
איר פאַרפייניקט געשטאַלט
שוועבט אַרום דאָ איצט אין מיין צימער.
עס רעדט צו מיר אין דעם אומהיימלעכן שימער
פון דעם נאַכט־לאַמפּ;
עס ציט זיך צו מיר פון די שאַטנס אויף די ווענט.
איך זע אירע הענט:
דאַרע סקעלעטן־הענט —
זיי גלעטן אַ שיכל,
אַ קינדעריש שיכל —
זיי האָבן דאָס שיכל דערקענט.

עס שטייט פאַר מיר הויל —
אַזוי עלנט און קליין ...
עס טראַגט זיך פון דעם אַ קינדיש געוויין —
אן אומבאַהאַלפן קינדיש געוויין.
עס ווייעט פון דעם אַזאַ אייזיקע קעלט!
עס שטייט זיך פאַרלוירן, אַליין אין דער וועלט,
ליידיק און הויל —
איך שפיר,
דורך מיין הויט,
עס דרינגט טראַפּנווייז דער גרויל.

.2

א ווינט רייסט מיין לאַדן, אַ וואַיענדיקער ווינט,
ער קלאַפט אין מיין טיר, אין מיין פענצטער.
ער ברענגט מיר דעם לעצטן געשריי פון דעם קינד,
פון מאַידאַנעקס קרבנות — דער קלענסטער.

ער שטייט דאָרט צעטומלט אין פּראַסטיקער ריי,
זיין אַנטאָן מען האָט שוין פאַרנומען —
ער שטייט דאָרט און וואַרט אין דעם אייזיקן שניי,
אַרום אים אַ יאַמערלעך ברומען.

ער ציטערט פון שרעק, און ציטערט פון קעלט —
עס פּרירן די זודיקע טרערן.
אַ קינדערש געוויין אין אַ בלוטיקער וועלט,
וועט ווער דען דערפילן, דערהערן?

ער ווייסט נישט דער קליינער, זיין גורל, דעם וויסטן,
די פּיסעלעך בלוי, צום אייז צוגעפרוירן —
„די שיכלעך, די שיכלעך!“ — ער יאַמערט, פאַרהיסט זיך, —
פאַרהאַקט זיינען לאַנג שוין פון רחמים די טויערן.

3.

א פעלד ליגט פארזייט מיט ביינער און אש,
א פעלד וואס דארף ברויטן געבערן,
נאר וויפיל דער רעגן וואשט עס און וואשט,
ער קאן נישט פארוואשן קינדס טרערן.

א פעלד פארזייט מיט ביינדלעך פון א קינד,
א פעלד פון קרויט און פון מערן,
נאר ס'זאמערט בייטאג און ביינאכט דארט דער ווינט —
ער קומט פון די גאז-קאמער רערן.

א פעלד מיט אש אונטער אפענער זון,
אונטער הימלען נאקעטע, הויכע;
קיין נעפל, קיין וואלקן דעקט עס נישט צו —
א ווארנונג פאר דורות — א צייכן.

מיין צימער, ווי ס'פעלד איז אש-גרוי און פוסט.
נישטאָ מער די מאַמע... דאָס קינד איז פאַרברענט...
דאָס שיכל שווימט אום אין טייכן פון בלוט —
ווי צו אַ וועלט, וואו אַזוינס קאָן געשען!

מיין פאָלק, מיין פאָלק!

אַ, ווער קאַן זיך צו דיר גלייכן אין טעג פון חורבן ?
ווער נאָך, ווי דו, קאַן טראַגן שטאַלץ דעם דערנער-קראַנץ ?
ווער נאָך, ווי דו, קאַן ברענגען טאַג נאָך טאַג דעם קרבן ?
ווער נאָך קאַן דורכגיין דעם גיהנום, גאַנץ ?

און בלייבן וועסטו גאַנץ, אויף דעם איז זון מיין עדות.
און הימל, און די שטערן וואָס זעען פון אייביק אָן :
דו בלוטיקסט פון די וואונדן, נאָך רו לעכצט יעדער אבר,
און דאָך, אין פרייהייט-שלאַכטן, קעמפסט ווידער אויבנאָן !

נ ע מ ע ן

איך זוך די נעמען פון קרובים און שכנים
מיט אויגן פאַרטערטע, מיט ווייטיק אין בליק.
אפשר, אוי אפשר געפינען כ'ועל איינעם,
כאַטש איינעם — א זכר, אן אָנהויב, א בריק...

איך זוך אַלץ א קרוב, א מומען, א פעטער.
איז עמעץ אנטרונען פון בלוטיקער שאַנד?
צו שפעט, אוי, צו שפעט איז געקומען דער רעטער —
מיין קאַפּ זינקט אַרונטער... עס ציטערט די האַנט...

דער צעטל מיט נעמען שווימט פאַר די אויגן.
פון בלוטיקן ים שווימען אותיות אַרויס —
צעפייניקטע פליטים, צעבראַכן, געבויגן,
אויף שפענדלעך עס שווימט ווער — שטרעקט
הענט צו מיר אויס.

עס איז נישט מיין פעטער, עס איז נישט מיין קרוב,
ער איז מיר דאָך אייגן, ער איז פון מיין ביין;
ער האַלט מיינע וואַרצלען, מיין וויגל אין אַרעם,
ער רופט מיך פּונווייטן מיט אַ ביטער געוויין.

אוי, ברודער, מיין ברודער, פאַרוואונדעט, פאַרלאָזן,
איך זע דיר, איך הער דיר — דו, נס פאַר מיין בליק!
דו ביסט מיר איצט זיידע, פעטער און קאַזין —
מיין האַרץ האַט פאַרוואַרפן צו דיר שוין אַ בריק.

ווענט

1.

אויף אלע וועגן פון דער וועלט,
אין ווינט און רעגן, היץ און קעלט,
עס וואַגלען אום, עס וואַנדלען אום
פליטים.

צו אלע האַפנס פון די ימ'ען,
געטריבן פון די וויסטע פלאַמען,
עס ציען זיך, עס יאָגן זיך —
היימלאַזע.

ביי אלע גרענעצן פון לענדער,
האַרט ביי שטילע, גרינע פעלדער, —
דראַט-פאַרצאַמטע, ביקס-באַוואַכטע
ווענט.

2.

ווענט.
טויבע ווענט.
קולות ווערן אין זיי פאַרקלונגען.
טרערן ווערן אין זיי פאַרשלונגען.
בלוט, זיי זאַפן איין, ווי שוואַמען.
ס'בלייבן נישט אויף זיי סימנים.
ס'בלייבן בלויז די טויבע ווענט.
שטיינערנע, גלייכגילטיקע ווענט.

3.

פליטים.

אנטלאָפּענע, נאָר נישט אַנטרוגענע.
ס'גייט־מיט די שריפה, די שחיטה און שרעק.
ס'פּאָלגט־נאָך די האַק, די בייטש, די ביקס.
ס'לוערן לאַגער, תּפּיסה, און טויט.
אַן אַ דאָך, אַן אַ היים, אַן ברויט.

די נאָכט איז אַ מסור,
דער טאָג אַ פּאַררעטער.
בלויז לאַך און גרוב זיינען פּריינט און באַשיצער.
בלויז פיבער אין לייב הייצט אימפעט פון לעבן,
טרייבט ווייטער און ווייטער:
„נישט אונטערגעבן! נישט אונטערגעבן!“

4.

לויפנדיקע אויגן, שפיציקע, שרעקנדיקע,
ציטער אין קני;
אזיערן געשפיצטע, קאָפּ אין די אַקסלען,
פיבער אין פּיס;
גאָס איז צו אָפּן, זון איז צו העל,
שאַטן צו לאַנג...
לויפן, לויפן, שנעלער, שנעל!
פליען אין גאַנג...

נשמה אין די הענט צאָפּלט זיך, צאָפּלט זין...
האַלט זי צו! האַלט זי צו!
נאָך אַ פּאַר שפּאַן,
נאָר אַ פּאַר טריט,
אַ זייטיקע גאַס,
אַ קעלער, אַ טיר.
דאַנקען גאַט! דאַנקען גאַט!
אָוועק דער זשאַנדאַרם —
מ'זעט נישט קיין מונדיר...

האַלט צו דאָס האַרץ,
שטעל ווייטער פיס!
נאָך אַ פּאַר מייל,
נאָך אַ פּאַר טריט —
אַ באָן, אַ שאַסיי,
אַנטרעפּן אַ ייד...
אַ נאַכט, אַ טאַג — —
באַלד, באַלד,
אַט, באַלד —
אַ שטאַט, אַ גאַס, אַ קאַנטאַר —
אַט איז ער, דער קאַנסול, אַט איז ער!
מאַנען, בעטן, טענה'ן, וויינען:
„אַ וויזע, אַ וויזע, אַ וויזע!
עס קומט מיר, עס קומט מיר
אַ וויזע!“

5.

פּאַפּירן.
אַ שטעמפל פּון טריוואַקס,
אַ קריץ פּון אַ פעז —
אַ הייב אויף אַ לעבן,
אַ שליידער אין תּהום!
— גורלות אויף שאַלן —
די וואָג איז גאַר פּאַלש!
זי רירט זיך פּון אַרט נישט!
העפלעך און קאַלט,
אַ קאַפּ טוט אַ שאַקל: „עס טוט מיר זער לייד.“
אַ קול גיט זיך אַ בייזער: „גייט ווייטער, גייט!“
אַ שלאַס גיט אַ קלונג,
(אַראַפּ פּון דער וואָג...)
פּאַר היינט איז גענוג —
פּאַרענדיקט דער טאַג.

ימ'ען ברייטע, טיפע, ווייטע,
 פירט מיך אַוועק פון גיהנום!
 אַוועק, אַוועק!
 שיף, דו געגאַרטע,
 שנייד דורך אַ וועג —
 ערגעץ־וואו, ערגעץ־וואו אַ וועג.
 שיף, דו געטרייע,
 גיב אַן אַרט פאַר מיין קאַפּ,
 לאַז מיר אויסציען מיין גוף,
 און אויסגלייכן די פיס.
 אַ, לאַז מיר איינשלאָפן מיט אַ שלאָף וואָס איז זיס
 אין דיינע וויגנדיקע אַרעמס...
 ערגעץ־וואו וואָרט דאָך אַ ברעג,
 ערגעץ־וואו איז די זון אַ מאַמע,
 עס בליען בוים און בלום,
 קינדער שטיפן,
 געליבטע האַלטן זיך ביי די הענט —
 אַ, ערגעץ־וואו שפּרייטן זיך רוימען אַן ווענט!

פליטים אויף אַלע שייד־וועגן פון וועלט.
 ווענט ביי אַלע גרענעצן.
 טובע ווענט.
 שטיינערנע, גלייכגילטיקע ווענט.

אין גרויזאמע טעג

אין גרויזאמע טעג איז געבאָרן מיין ליד —
אויף צעריסענע, בלוטיקע וועגן;
מיין היים איז פון פלאַמען געווען דאָן פאַרהייט —
בין איך זיי געגאַנגען אַנטקעגן.

דורך לויטערער לופט, דערהערט כ'האַב געשרייען
פון מענטש און פון ערד אונטער צוואַנגען;
איך האָב זיך געטרונקען אין ים פון די ווייען,
וואָס האָט מיינע ברידער געפאַנגען.

איך האָב זיך געראַנגלט מיט יאוש דעם שוואַרצן,
ווי ס'ראַנגלט זיך טאַג מיט דער נאַכט.
איך האָב נישט פאַרלוירן דעם גלויבן אין האַרצן,
אפילו אין ביטערסטער שלאַכט.

מיין גלויבן האָב איך אַ ירושה באַקומען
פון מיין טאַטן, דעם ערלעכן ייד;
בטחון, וואָס ער האָט פון דורות פאַרנומען,
ווי וויין, האָט געקרעפטיקט מיין ליד.

דורך מיר האָט געזונגען דער פיין פון קרבנות,
דער מוט פון דעם גבור, דעם העלד;
און איך האָב געברויזט מיט קאַמף און נקמה —
אין ראַנגל געפורעמט מיין וועלט.

דורך מיר האָט געיאַמערט דער ווייטיק פון מאַמעס,
דעם יתומ'ס פאַרלוירן געוויין;
און איך האָב גע'יובל'ט מיט נצח פון אומות,
וואָס קאָן נישט, און וועט נישט פאַרגיין.

אַ, איך בין דער אבל, און איך בין דער יורש
פון גרויסער, מענטשלעכער קדושה!
מיט ציטער באַהעפט איך מיין ליד מיט זיין שורש —
אחריות'דיק כ'טראַג די ירושה.

א י נ ה א ל ט

זייט	זייט
37 מאמע	3 פארווארט פון ד. ב. ביילין
38 אונדזערע קינדער	.1
39 ליד פון א כלה	7 נצחון
40 אין דער נאכט פון ניו-יאָר	8 מיט זינגענדיקע טריט
42 ווי זיס דער נצחון	9 אַ פּרילינג, מיין פּרילינג
43 איך העלף דיר געווינען די שלאַכט	11 נייע שמערן
44 בענקשאַפט	12 פּרילינג אויף שלאַכטפּעלדער
44 לובשאַפט	13 אַ וואַסערל ביום וועג
.3	14 האַרבסט-רעגן
47 רויטהויטיקע שוועסער	15 שלוימס אויפן שניי
48 מיין לאַנד, מיין גרויס, שוין לאַנד	17 שניי
55 וואוהין מיין שוף	18 אין שאַטן פון אַ פּאַלמע
דאָס פּאַלק האָט צו גרויסקייט	20 ביום ים
56 אים דערהויבן	23 ס'איז מיין לעבן
58 אומבאַקאַנטער סאַלדאַט	24 די אויבגיטן פון לעבן
59 אינוואַזיע	26 פּייף פון באַנען
61 ניו-יאָר — 1945	27 פּרילינג
62 דער צאַרן איז צייטיק	28 זינגט מיר אַ ליד
63 אַ געבעט	.2
64 סאַמוראַי	31 מאַמעס
65 שעדליך — מיין שטאַט	32 וויג-ליד — 1942
67 אונטערגרונט	34 גיי, קינד מיינס
68 די שריפט	36 אַ בריוו פון מיין זון

זייט	
92	ביראָ-בידזשאַן
93	טראָג זיך מיין ברייול
94	ער וועט ווידער זיין יונג
	5.
97	אונדזער וויי-געשרוי
98	זיי קומען עדות זאָגן
103	כ'דארף קיין קרויעה נישט רייסן
104	זיי לעבן אין אויבוקן שוין
111	א יוד ווערט געבוירן
	אין די טיפענישן פון דיר
114	געפיין איך דאָס וואָרט
115	זיי קומען צו מיין סדר
117	א קינדער-שיכל
120	מיין פאָלק, מיין פאָלק
121	נעמען
122	ווענט
126	אין גרויזאָמע טעג

זייט	
	4.
71	מערב-צו!
72	פלויע, דניעפער, פלויע
74	ער, פארטיזאָנען!
76	וויכער, געוויטער, ווער א געווער
76	דער דאָן איז רויט פון בלוט
78	זיי וועלן זיך אומקערן
80	אויף באַפרייאונג-מאַרשרום
81	כ'זע דיך, דניעפער, א באַפרייטן
84	פאַרטיזאַנען
83	אויף אוקראַינער וועגן
85	צום צוקונפּט-לאַנד
87	אַרומרינגלונג
88	קיין בערלין, קיין בערלין
87	בלויער באַגינען
90	ביסט פאַר מיר אַ וואונדער
91	ביראָ-בידזשאַן, סאַלוט!

